

Høgskolen i Hedmark

MultiLing

UiO : Universitetet i Oslo

Sammendrag

Den 12. nordiske forskningskonferansen om
nordiske språk som andre- og fremmedspråk

Hamar 11.-13.juni 2015

Innhold

Innhold	2
Velkommen til Nordand 12	3
Kart over Campus Hamar	4
Sammendrag plenumsforedrag	5
Sammendrag parallellsesjoner	9
Sammendrag dugnadsgrupper	44

Velkommen til Nordand 12

Det er en stor glede å få ønske hundre deltakere fra Norden og USA velkommen til den tolvte forskningskonferansen om Nordens språk som andre- og fremmedspråk. Årets konferanse arrangeres i et samarbeid mellom Høgskolen i Hedmark og MultiLing (Senter for flerspråklighet) ved Universitetet i Oslo.

Årets konferansetema, Andrespråklæring og andrespråksundervisning i et livsløpsperspektiv, forsøker å fange allsidigheten og bredden i det å lære et språk som andrespråk eller fremmedspråk. Betydningen av innsikt fra fagfeltet vår, minner Ernesto Macaro oss om. I sin beskrivelse av andrespråksforskningens landskap tar han utgangspunkt i en interessant observasjon: «As an object of learning, a second language has no rival». Han fortsetter: «No other subject is learnt by so many people over such long periods of time» (Macaro, 2010. *The Continuum Companion to Second Language Acquisition*, s.4).

Vi er stolte over at vi har fått fire sentrale andrespråksforskere til å belyse konferansetemaet gjennom sine plenumforelesninger: Gabriele Kasper, University of Hawai'i at Mānoa, Scott Jarvis, Ohio University, Helle Pia Laursen, Aarhus universitet og Ulrika Magnusson, Stockholms universitet. Konferansen inneholder også mer enn 60 sesjonsinnlegg og tre dognadsgrupper som alle er fagfellevurderte av en nordisk ekspertkomité.

NORDAND- konferansene er sentrale møteplasser i vårt nordiske fagfellesskap. Vi møtes for å bli kjent med ny aktuell forskning, for selv å presentere egen forskning, for å gi respons og for å få respons på metode, teori, problemstillinger og analyse. Konferansene er også møteplasser for gamle kjente og for å skape nye fagvenner. Slik blir ikke bare foredragene og innleggene, men også kaffepausene og det sosiale programmet viktige. Vi håper alle får tre innsiktsgivende, konstruktive og hyggelige dager på Hamar.

Lise Iversen Kulbrandstad
Rektor, professor
Høgskolen i Hedmark

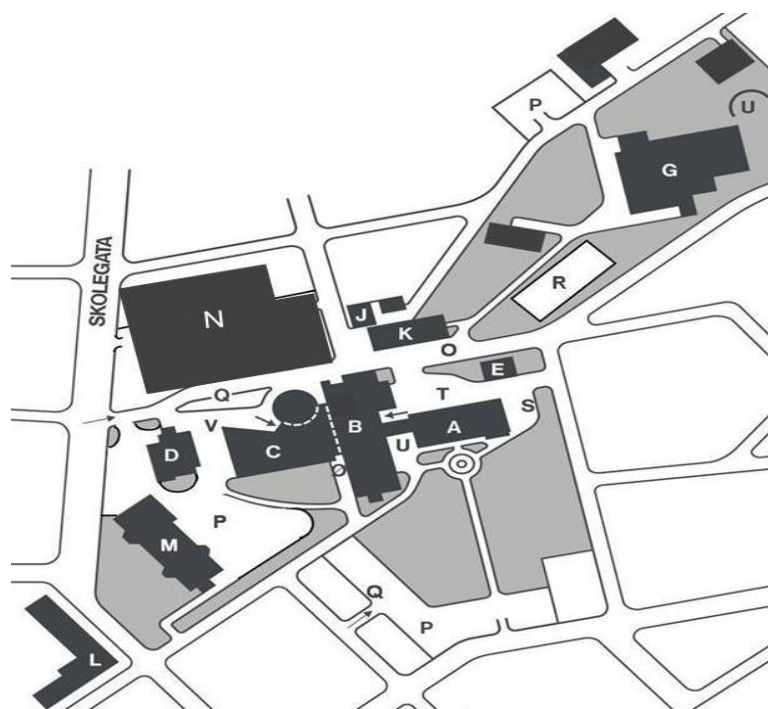

Anne Golden
Professor
MultiLing, Universitetet i Oslo

Vitenskapelig arrangementskomite NORDAND 12: Gunhild Tomter Alstad, Anne Marit V. Danbolt, Anne Golden, Lars Anders Kulbrandstad, Lise Iversen Kulbrandstad, Marte Monsen og Gunhild Tveit Randen.

Administrativt ansvarlig: Rita Lang-Ree

Kart over Campus Hamar

→ = Hovedinnganger

Konferanserommene er lokalisert i følgende bygninger:

Auditorium 1, 2, 3 og rom C063 i C-bygningen,

Auditorium 4 i A-bygningen,

Rom B242, B245 og B246 i B-bygningen

Sammendrag plenumsforedrag

Plenum 1: Cultural Mediation in Autobiographic Research Interviews

Gabriele Kasper, University of Hawai'i at Mānoa

Qualitative research interviews are a standard method in research on multilingualism (Codó, 2008), as they are in applied linguistics and the social sciences more broadly. A topic that has been much discussed in the methodological literature is how much or how little the interviewer and the interviewee should have in common. The commonalities and differences between the interview participants are assumed to shape the interview interaction and the potential for generating informative and rich data. Yet much less attention has been paid to when and how participants make their social relationships beyond the situated identities of interviewer and interviewee the business of their talk.

Previous work on membership categorization in qualitative interviews has shown how the participants use their co-membership in a profession (Roulston, 2001) and in ethnicity and gender categories (e.g., Petraki, Baker, & Emmison, 2007) as interactional resources. In this talk, I will examine cases in which the participants orient to the absence of co-membership in a shared culture. At such moments, the interviewee takes on the charge of cultural mediator. The analysis will focus on the practices through which occasioned cultural mediation gets done and what else the participants accomplish with it.

Plenum 2: Bagom kan-kan ikke: Et socialemiotisk perspektiv på flersprogede børns skriftsprogstilegnelse

Helle Pia Laursen, Aarhus University

'Den tosprogede elev' tager i den uddannelsespolitiske og mediemæssige omtale ofte form af en myte i Barthes' forstand. I tråd med mytens funktion ses begrebet 'den tosprogede elev' her tømt for dets leksikalske betydning, som kan relateres til individer med to eller (eller flere) sprog. I stedet er begrebet reduceret til en skabelon, der samtidig fyldes med bestemte kendetegn, der i en nordisk kontekst forbindes med bredere oftest negativt indlejrede forestillinger om literacy crises, ikke-vestlig indvandring, forringelse af bruttonationalproduktet etc.

I mit foredrag anlægger jeg et socialemiotisk perspektiv på flersprogede børns sprog- og skriftsprogstilegnelse og sætter fokus på, hvordan et socialt, semiotisk og subjektivt perspektiv på sprog og skrift kan bidrage til at løfte den grundlæggende forståelse af børns skriftsprogstilegnelse ud af en diskvalificerende 'kan-kan ikke' diskurs gennem en empirisk interesse for de komplekse semiotiske fortolknings- og interaktionsprocesser, der indgår i børnenes sprog- og skriftsprogstilegnelse, og som kan involvere flere sprog og flere skriftsystemer. Foredraget tager udgangspunkt i iagttagelser fra *Tegn på sprog*, der er et kollaborativt længdestudie (2008-2016) af literacy og sproglig diversitet i fem forskellige klasserum i Danmark. Projektet er båret af to sammenhængende erkendeinteresser. Dels er det båret af en empirisk nysgerrighed over for, hvordan den sproglige diversitet faktisk tager sig ud i skolen i dag, og hvordan denne sproglige diversitet sætter sig spor i skriftsprogstilegnelsen, der fra et socialemiotisk perspektiv forstås som social betydningsdannelse. Dels er projektet drevet af en didaktisk interesse for at få en øget indsigt i samspillet mellem børns betydningsdannelsesprocesser omkring sprog og skrift og de pædagogiske processer i klasserummet samt af en kritisk ambition om at afsøge pædagogiske muligheder for social transformation.

Plenum 3: Systemisk-funktionell lingvistik i nordisk andraspråksforskning

Ulrika Magnusson, Stockholms Universitet

Under de senaste decennierna har intresset för systemisk-funktionell lingvistik (SFL) vuxit i nordisk andraspråksforskning och i andraspråksundervisning, det senare ofta inom ramen för genrepedagogik. I föredraget undersöks hur nordisk forskning och pedagogiska tillämpningar använt SFL och vilka aspekter i den teoretiska ramen och den språkvetenskapliga modellen som utnyttjats. I föredraget visas vad som tillförts genom utnyttjande av detta ramverk och diskuteras vad som ännu inte givits stort utrymme i den nordiska kontexten.

Plenum 4: Forces affecting the acquisition, processing, and deployment of L2 vocabulary

Scott Jarvis, Ohio University

This talk addresses three important questions related to the processing, acquisition, and use of vocabulary in an L2: (1) What types of learners acquire L2 vocabulary the best and under what conditions? (2) What types of L2 words are easiest to process, learn, and remember, and which are the most difficult? (3) How and to what extent does vocabulary knowledge contribute to language proficiency in both the receptive and productive domains? The talk will draw from the L2 vocabulary research generally while giving special attention to the acquisition of L2 vocabulary in the Nordic languages. Illustrative examples will also be given of the presenter's own experiences as an L2 learner of Finnish and Swedish vocabulary. The first question will be addressed mainly on the basis of the existing literature, whereas the second and third questions will additionally draw from the presenter's ongoing research on vocabulary acquisition and lexical diversity.

Sammendrag parallellsesjoner

Presentert i alfabetisk rekkefølge utifra førsteforfatters etternavn

Niclas Abrahamsson

Stockholms Universitet

Nästan infödd behärskning i ett andraspråk – en effekt av inlärningsålder eller av tvåspråkighet?

Att vuxna L2-inlärare som i vardaglige situationer oppfattas som L1-talare oppvisar klart icke-inföddlike drag når språkbehärsningen analyseras i detalj är numera välkänt. Att även de fleste L2-talare som påbörjat inlärningen i barndomen oppvisar en næstan infödd snarare än en helt inföddlik slutnivå är däremot en relativt ny insikt. Utifrån modern kognitivistisk L2-teori menar därför mange forskare at de icke-oppfattedbare icke-infödda språklige dragen hos næstan infödda L2-talare inte beror på inlæringsålder, utan på själve tvåspråkligheten. På liknande sätt har studier av personer som adopterats till en ny språkmiljø i barndomen lett vissa forskare till slutsatsen at det er den fullstændige förlusten av det ursprunglige førstaspråket som gör det möjligt at fullt ut tillægna sig det nye språket, at det er enspråkligheten – ikke den låge startåldern – som garanterer en infödd behärskning i det nye språket. För at prøva ovanstående antaganden jämfördes språkbehärsningen hos enspråkige L1-talare av svenska (sedan födseln), simultant tvåspråkige L1-talare av svenska (sedan födseln), enspråkige L2-talare av svenska (adopterade till Sverige i åldern 3–8 år), och successivt tvåspråkige L2-talare av svenska (invandrat till Sverige i åldern 3–8 år). Ett tiotal mått på behärsningen av svenska, rörande alltifrån fonetiske detaljer og grammatisk intuition till lexikal processning, användes. Resultaten visade på (1) genomgående likværdig behärskning hos de två grupperne med startålder 0 år (de enspråkige resp. de simultant tvåspråkige), (2) genomgående likværdig behärskning hos de två grupperne med startålder 3–8 (de adopterade resp. de successivt tvåspråkige), og (3) genomgående høgre behärskning hos de två förstnævnte grupperne än hos de två sistnævnte. Data stødjer alltså ikke antagandet at det er tvåspråkligheten i sig som orsaker den observerede icke-oppfattedbare icke-infödda slutnivån hos avancerede L2-inlærere; tværtom framstår startåldern som den avgjørende variabeln. Inte heller støds antagandet at enspråklighet gynnar L2-inlærningen. Några teoretiske og metodologiske implikationer foreslås.

Jenni Alisaari and Leena Maria Heikkola

University of Turku, Åbo Akademi

Singing increases written fluency in L2

Fluency has been the focus of many second language acquisition studies (see for example Housen, Kuiken & Vedder, 2012). However, a little is known about how different teaching methods affect written fluency. This paper aims to answer if and how different teaching methods, namely singing, listening to songs and reciting song lyrics, enhance fluency in written texts by second language learners of Finnish. The beneficial effects of music, especially singing, have been reported in previous studies (see for example Legg, 2009; Ludke et al. 2014; Stansell, 2005). Based on previous research, it is hypothesized that written fluency increases the most in the singing groups. 52 students on two intensive courses of Finnish participated in the study. Written stories based on cartoons were collected in a pre-test and a post-test. The fluency of the written stories was analyzed as the number of words, and as the number of corrections of whole words and within words made in the texts. The changes in the number of words and corrections between the pre-test and post-test were analyzed for the groups taught by the three different teaching methods. The results indicate that written fluency increased the

most in the singing group. There seem to be no differences between the increases in fluency between the listening groups and reciting groups.

Gunhild Tomter Alstad, Gunhild Tveit Randen and Anne Marit Danbolt

Høgskolen i Hedmark

Gode språklige forbilder – de gode eksemplene slik barnehagelærere ser det

I dette paperet vil vi presentere en pågående studie om barnehagelæreres oppfatninger av hva det innebærer å være gode språklige forbilder for barn som utvikler et andrespråk i barnehagen. Formålet er å utvikle kunnskap om barnehagelæreres språklige bevissthet, med særlig fokus på språkpraksiser møte med barn som ikke har norsk som morsmål. Studien har utgangspunkt i et større etterutdanningsprosjekt i Oslo kommune, og kursdeltakernes skriftlige refleksjoner rundt arbeid med barns andrespråkstilegnelse utgjør datamaterialet vårt.

Barnehagelæreres kunnskap om språklig tilrettelegging og språket som system, er av avgjørende betydning for barnets muligheter til å «lykkes på norsk». Innenfor andrespråksforskning opererer bl.a. Stephen Andrews (2007) med termen 'lærerens språklige bevissthet' (teacher language awareness), som er en form for spesifikk fagdidaktisk kunnskap som skiller seg kvalitativt fra kunnskap som for eksempel lingvister har. Slik språklig bevissthet er et sentralt studieobjekt i denne studien. Et annet sentralt studieobjekt er stillasbygging, altså den voksnes kvalifiserte språklige hjelp i situasjoner der barnet har behov for det (Gibbons 2002).

I presentasjonen vår vil vi legge fram en foreløpig analyse av datamaterialet og diskutere sammenhenger mellom kategorisering og resultatene.

Andrews, S. (2007). *Teacher language awareness*. Cambridge, UK ; New York, Cambridge University Press.
Gibbons, P. (2002). *Scaffolding language, scaffolding learning: Teaching second language learners in the mainstream classroom*. Portsmouth, N.H., Heinemann.

Cecilie Andreassen

Universitetet i Bergen

Tileigning av fortidsmorfologi hjå spanske innlærarar av norsk

I masteravhandlinga mi har eg gjort datainnsamling hjå seksten spanske studentar i Madrid, som alle går på norskkurs. Formålet med studien er å teste aksjonsartshypotesen (Bardovi-Harlig 2000, Andersen and Shirai 1996 og Shirai 2009) i norsk innlærarspråk.

Aksjonsartshypotesen er ei hypotese bestående av fire kjernehypotesar, som predikerer ein samanheng mellom verbsemantikk og tileigning av bøyingsmorfologi. Den baserer seg på verbet si aksjonsart (leksikalsk aspekt), og tek utgangspunkt i ei firedeling i aksjonsart, basert på Vendler (1967). Dei fire klassane er statiske verb, aktivtetsverb, accomplishmentsverb og achievementverb. Inndelinga er gjort ut frå distinksjonane (\pm telisitet), (\pm dynamikk) og (\pm punktualitet). Predikeringa i den første av dei fire kjernehypotesane er at ein innlærar vil gi fortidsbøying først til achievements og accomplishments (teliske), og i andre rekkje til aktivtets- og statiske verb (ateliske).

Aksjonsartshypotesen har fått brei støtte i fleire studier, i mellom anna russisk, spansk og engelsk – men det finst lite data i norsk innlærarspråk. Helland Gujord (2013) testa hypotesen i si doktoravhandling, men fann ikkje den same type støtte som er funne i mange andre studier. Min studie er ein studie av den første kjernehypotesa, altså at fortidsmorfologi spreier seg frå teliske til ateliske verbfrasar. Informantane i studien er delt i tre grupper etter kva nivå dei har i norsk, A1, A2 og B1. Eg gjer munnleg innsamling, der informantane får

sjå eit videoklipp og gjenfortel handlinga på norsk. Eg prøver å lokke fram fortidsformer, og transkriberer intervjuet og analyserer verbbruken deira. Dette er ein metode som er brukt i tidlegare studier av aksjonsartshypotesen, slik at eg lettare kan samanlikne resultater. Områder eg beveger meg inn på er i hovudsak læring og utvikling temporal morfologi, aksjonsart og problematikk rundt aksjonsartklassifisering.

Juni Söderberg Arnfast

Københavns universitet

Polsktalende københavnerfamiliers narrativer om flersprogethed

Tosprogedes narrativer er formet af sociale, kulturelle og historiske konventioner, hævder Pavlenko (2002). Og skønt narrativer er en rig kilde til data, så ko-konstrueres fortællingen om sprogbrug og identitet med samtalepartneren, hvad enten denne er en slægtning eller en interviewer.

Med Pavlenkos kritiske bemærkninger om narrative studier i bagehovedet (2001, 2002 og 2004) sigter dette oplæg mod at undersøge dansk-polsk tosprogede familiers konstruktioner af narrativer om sproglige identitet på tværs af generationsskel. Jeg analyserer den værdi, familierne tilskriver brugen af polsk sprog og konstruktionen af familiens polskhed og tilhørsforhold til et polsksproget fællesskab i København. Jeg anvender Nortons tanker om investering og identitetskonstruktion (2000) til at diskutere mine fund.

Oplægget præsenterer delresultater fra et projekt om polsk modersmålsundervisning i København – et projekt, som er et delprojekt i forskningsprojektet 'Modersmålsundervisning for sproglige mindretalselever i den superdiverse storby København' ved INSS, Københavns Universitet.

Jeg tager udgangspunkt i to polsk-danske familier med jævnaldrende børn (to tvillingepar). Data består af såvel kvalitative interviews med børn og voksne, feltdagbøger og observationer fra feltarbejde i modersmålsundervisningen i København.

Ikke overraskende adskiller børnenes refleksioner over værdien af at tale polsk som en del af konstruktionen af en polsk identitet sig fra de voksnes. Ikke desto mindre tyder foreløbige analyser på, at der er ligheder i måden de to familier konstruerer deres narrativer om sig selv som en stolt, polsk minoritet. Det kunne tyde på at familierne har både interne, familiære narrativer såvel som kollektive narrativer, som deles i det polsksprogede fællesskab.

Mari Bergroth and Åsa Palviainen

Jyväskylä universitet

Tvåspråkiga hus, enspråkiga rum och småbarn: Diskurser om samlokalisering som resurs vid tre finländska daghem

I Finland finns det en svenskspråkig och en finskspråkig utbildningsstig. Oftast är dagvårdsenheterna lokaliserade i separata hus enligt språk, men det finns även samlokaliserade daghem, där två olika administrativa enheter med respektive språk huserar under samma tak, ofta av ekonomiska skäl. Det pedagogiska samarbetet däremot är mycket litet. (Sahlström m.fl. 2013). Vi analyserar 20 intervjuer med föräldrar till tvåspråkiga barn, pedagoger och föreståndare vid tre samlokaliserade svenska daghem i Finland. Direkta frågor om samlokalisering har ställts till daghemsföreståndarna men även föräldrarna och pedagogerna tangerar samlokaliseringen i sina svar. Vi kartlägger hurdana språkliga möten som kan rekonstrueras med hjälp av intervjuerna och i vilken mån dessa språkmöten ses som resurs.

Tvåspråkiga skolor eller daghem har under de senare åren debatterats livligt i Finland och allt som oftast tangerar dessa debatter även samlokalisering som en typ av tvåspråkig skola (Boyd & Palviainen 2015, Sahlström m.fl. 2013). I dessa debatter kan flera olika ståndpunkter identifieras: samlokalisering ökar

möjligheter till språkinläring för finskspråkiga, den passar för tvåspråkiga barn och för tvåspråkig pedagogik, eller alternativt kan den ses som ett seriöst hot mot svenskan i Finland. I våra analyser kan spår av alla dessa diskurser anas, men samtidigt nyanseras bilden då de enspråkigt svenska barnens möjlighet till inläring av finska lyfts fram och de tvåspråkiga barnens föräldrar önskar sig enspråkigt svenska rum även om de inte direkt upplever samlokalisering som något hot mot barnets möjlighet att lära sig svenska.

Boyd, S. & Palviainen, Å. (2015). Building Walls or Bridges? A Language Ideological Debate about Bilingual Schools in Finland. In: M. Halonen, P. Ihalainen & T. Saarinen Language Policies in Finland and Sweden. Interdisciplinary and Multi-sited Comparisons. Bristol: Multilingual Matters, 57–89.

Sahlström, F., From, T. & Slotte-Lüttge, A. (2013). Två skolor och två språk under samma tak. Tvåspråkig skola - Ett flerspråkigt Finland i framtiden, 319-341. Red. L. Tainio & H. Harju-Luukkainen. Suomen kasvatustieteellinen seura, Åbo.

Elisabeth Bjugn, Atle Kristiansen, Else Berit Molde, Ingvild Nistov og Aasne Vikøy

Universitetet i Bergen

"Keisarens gamle klær?" Gjensyn med strukturøvingar i lys av ei bruksbasert tilnærming til andrespråklæring

I denne presentasjonen rapporterer vi frå ei pilot-undersøking med utspring i prosjektet "Grammatikken i andrespråksdidaktikken" (støtta av Utdanningsdirektoratet) der målet er å prøva ut tilnærmingar til fokus på form i andrespråksundervisninga som kan fremja automatisering av språkferdigheiter.

Som kjent er det ofte eit gap mellom deklarativ kunnskap og prosedural kunnskap hos innlærarane. Nyare innsikt frå bruksbasert ("usage-based") teori om språk og språklæring (t.d. Bybee 2008, Ellis 2009) peikar mot at større vektlegging på tilnærmingar i grammatikkundervisninga som baserer seg på implisitt læring kan ha noko for seg. Bruksbasert teori kan borga for ulike pedagogiske konsekvensar (Cadierno 2014). Vårt prosjekt plasserer seg innafor eit bruksbasert rammeverk forankra i kognitiv lingvistikk som trekker inn psykolingvistisk innsikt om fonologisk minne og sekvenslæring av konstruksjonar (Ellis 1996, 2002, Goldberg & Casenhiser 2008, Martin & Ellis 2012). I studien ser vi på ein mogeleg effekt av forsterka manipulert input og output. Dette kan i ein viss forstand sjåast som eit gjensyn med teknikkar brukt under den audiolingvale metoden, men i ei bruksbasert tilnærming knytt til konstruksjonsgrammatikk står funksjon og meining sentralt.

Pilot-undersøkinga er ein intervensjonsstudie, der éi gruppe innlærarar får ei særskild behandling med høg frekvens av visse konstruksjonar i innputt og øvingar med output, medan kontrollgruppa ikkje får denne behandlinga. Det vil bli utført pre-test og post-test for baae grupper for å kunna sjå ein eventuell effekt av den særskilde behandlinga. I tillegg blir det undersøkt kva haldningar innlærarane har til denne typen øvingar. Informantane er utanlandske studentar og tilsette som deltar på norskurs trinn 1 ved Universitetet i Bergen, og det språklege trekket i fokus for øvingane er XVS-konstruksjonen (V2).

I innlegget presenterer vi førebelse resultat frå pilotundersøkinga drøfta i lys av metodiske utfordringar.

Siv Björklund and Camilla Rosvall

Vasa universitet

Skriftspråkande i svenskt språkbad. Vad kännetecknar skrivprocesser i språkbadsklassrum?

I tvåspråkiga undervisningsprogram där majoritetsspråkstalare lär sig andraspråk via ämnesundervisning, såsom svenskt språkbad i Finland, lyfts ofta kommunikativ andraspråkskompetens fram som det viktigaste målet. Fastän eleverna ska tillägna sig ett andraspråk via programmet är det viktigt att komma ihåg att

språkbadet bygger på att eleverna ska kunna tillgodogöra sig ämnesinnehåll enligt skolans olika läroplaner. Trots detta tenderar allmän andraspråksutveckling att dominera studier av språkbad, så också språkbadselevers skriftliga kompetens. Det finns alltså skäl att få in bredare perspektiv på hur skriftspråket ser ut i språkbad. Ett sociokulturellt perspektiv som betonar att språket utformas via situations- och kultursammanhang gör det ytterligare angeläget att dokumentera och analysera olika skrivprocesser på ett andraspråk i språkbad.

Vår studie utgör en del av det tvärvetenskapliga projektet Skrivkompetens som berör grundskole- och gymnasieelevers skrivkompetens på svenska i olika finländska och svenska språkmiljöer och syftar till att identifiera olika processer som stöder skriftspråksutveckling på svenska. I presentationen redogör vi för en explorativ studie vars syfte är att så heltäckande som möjligt dokumentera hur skriftspråkande tar sig uttryck i skolvardagen i språkbad. Vi har följt upp skrivhändelser i olika språkbadsklassrum och med språkbadselever i olika åldrar för att få svar på följande frågor.

1. Vilka skrifthändelser äger rum under en skolvardag i språkbadsklassrum?
2. Vilka skriftpraktiker kännetecknar språkbadsklassers vardag?
3. Vilka skrivarpositioner intar deltagarna vid skriftspråkandet i språkbad?

Forskningsfrågorna diskuterar vi i ljuset av centrala begrepp såsom skriftkultur (Hamilton 2000), skrivriklighet (Liberg, Edling, Folkeryd & af Geijerstam 2002), skriftpraktik och skrifthändelse (Barton 2007; Bergh Nestlog 2012) samt skrivarposition (Dyson 1997; Smidt 2004). Analysen bygger på skapat material som under fem skolvardagar dokumenterats och insamlats i två språkbadsgrupper i årskurs fem.

Mette Vedsgaard Christensen and Nina Hauge Jensen

VIA University College

Tosprogede elever og forsøg med modersmålsundervisning i Danmark: Hvor tosprogede er de tosprogede elever og hvordan er de tosprogede?

Tosprogede elever underpræsterer i den danske folkeskole, og derfor iværksatte Undervisningsministeriet under overskriften Forsøg med modersmålsbaseret undervisning i 2013 et forsøgsprogram med sprogpædagogiske interventioner, med det formål at løfte tosprogede elevers faglige resultater (Læs om baggrunden og forsøgene på <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Tosprogede/Modersmaalsbaseret-undervisning>).

Forsøgsprogrammet afprøver forskellige undervisningsmodeller, nogle med et andetsprogspædagogisk fokus, andre med modersmålsudviklingen i fokus. I alt deltager ca. 3000 elever med sproglig minoritetsbaggrund i forsøgene. Alle indsats i det ministerielle forsøg er lodtrækningsforsøg, hvor større elevgrupper efter lodtrækning fordeles i hhv. indsats- og kontrolgrupper. Det betyder, at forsøgenes resultater bliver numerisk velunderbyggede, men det betyder også at de enkelte pædagogiske indsats og elevernes faktiske sproglige baggrund og færdigheder er underbelyste, når konklusioner om "hvad der virker i undervisningen af tosprogede elever" formuleres. I forbindelse med en indsats med modersmålsundervisning i 1. klasse blev en individuel, mundtlig sprogevaluering gennemført med 34 tyrkiske, 100 arabiske og 65 somaliske elever i 1. klasse. Disse data giver et aktuelt indblik i de faktiske sprogfærdigheder på to sprog hos skolestartere med minoritetsbaggrund; en viden, som endnu ikke er indsamlet systematisk i Danmark. Resultaterne fra sprogvurderingerne giver et indblik i, hvor tosprogede de såkaldt tosprogede elever i forsøget er, og hvordan de er tosprogede. Oplægget præsenterer resultaterne fra arbejdet med kortlægningen af de tosprogede skolestarteres sprogfærdigheder og diskuterer både sprogevalueringsmetoden, resultater og implikationer for

undervisningen af de såkaldte tosprogede børn i almindelighed og forsøget i særdelshed. Resultaterne kan perspektivere og kvalificere forsøgenes konklusioner (Andersen 2014) samt fremtidige diskussioner og overvejelser over indsatser for denne gruppe elever.

Referencer:

Andersen, S. C. m.fl. 2014. Indledende analyser af forsøg med modersmålsbaseret undervisning. Aarhus Universitet for Undervisningsministeriet.

Susanne Duek

Karlstads universitet

Litteracitetspraktiker bland barn till kortutbildade föräldrar med migrationsbakgrund

2010 deltog 24 000 vuxna personer i så kallade alfabetiseringsprogram vid SFI (Svenskundervisning för invandrare). Ungefär 14500 av dem hade en skolbakgrund mellan 0 till 3 år vid ankomsten till Sverige (Skolverket 2011). Många av dem har barn i skolåldern, vilket betyder att barnen lär sig läsa och skriva före eller simultant med sina föräldrar. I min avhandlingsstudie studerar jag de litteracitetspraktiker bland 6 barn som växer upp i Sverige under sådana förhållanden.

Många forskare har pekat på hemmiljöns betydelse för ett barns litteracitetsutveckling (Heath 1983, Barton 1994/2007, Street 2000, Fast 2007). Fast menar att barn socialiseras till läsande och skrivande först och främst i hemmet, med stöd och inspiration av familjemedlemmar. Traditionell västländsk läs- och skrivutbildning baseras ofta på och utgår ifrån en viss tradition av läsande och skrivande före skolstart (Liberg 1990).

Syftet med min studie är att beskriva och analysera de olika litteracitetspraktikerna som barnen deltar i. Dessa studeras genom en etnografiskt inspirerad metod. Vid tiden för konferensen kommer jag att ha följt barnen under ett år, och jag kommer jag att presentera några preliminära resultat.

Centrala forskningsfrågor

Vilka litteracitetshändelser och litteracitetspraktiker tar barnen del av, i hemmet, i skolan och utanför skolan?
Hur kan litteracitetspraktikerna som barnen deltar i beskrivas och förstås ur ett barnperspektiv?

Zahra Esmaeeli and Kjersti Lundetræ

Universitetet i Stavanger

Emergent Literacy Skills of Children by Reading Onset: First-Language, Bilingual, and Second-Language Learners of Norwegian

Research has shown that Emergent Literacy Skills are crucial for children's later reading success (Whitehurst and Lonigan 1998). The present study aims to contribute to the understanding of 'Emergent Literacy Skills' in children with different language backgrounds by reading onset. Participants were selected from an ongoing intervention program (On Track), and divided into 3 language groups. (a) First-language learners/ L1 (n=868): Both parents speak a Scandinavian language with the child. (b) Bilingual children/BL (n=73): Only one parent speaks a Scandinavian Languages with the child. (c) Second-language learners/ L2 (n=160): Neither of the parents speaks a Scandinavian language with the child. Norwegian, Danish and Swedish were treated as one language group as they are closely related and mutually intelligible languages.

A preliminary ANOVA showed significant differences in performance of these three language groups. Post Hoc results indicated that L1 children outperformed L2 children on all measures of Emergent Literacy including

Letter Knowledge, First Sound Identification, Word Reading, RAN, Vocabulary, Blending, Word Writing, and Short Term Memory.

BL children did perform better than L2 children only on Word Reading, Word Writing, and Vocabulary. No significant differences were found between the performance of L1 children and that of BL children except for the Vocabulary.

Taking into account the number of years in Norwegian kindergarten, further MANOVA showed significant interaction effects only for RAN and Vocabulary. Post Hoc results revealed that both L1 and BL children scored significantly higher than L2 children in measure of RAN. L1 children had also higher score in Vocabulary than BL children, who obtained higher score than the L2 children. The key finding of this study is that both Bilingual and L2 children had limited vocabulary proficiency at school entrance, which may have consequences for their later reading achievement.

Natalia Ganuza and Christina Hedman

Stockholms universitet

Modersmålsundervisningens roll för somalisk-svensktalande elevers litteracitetsutveckling

Vi kommer att presentera och diskutera preliminära resultat från en studie av modersmålsundervisningens roll för somalisk-svensktalande elevers litteracitetsutveckling i två språk. Med modersmålsundervisning avses här ämnet modersmål i den svenska skolan. Vi fokuserar på relationen mellan deltagande i modersmålsundervisning i somaliska och elevernas litteracitetsutveckling på somaliska respektive svenska, eftersom tidigare forskning pekat på tydliga samband mellan elevers ordförråd, deras läsinlärning och deras förmåga att tillägna sig ett dekontextualiserat och skolrelaterat språk. Utvecklingen av elevers ordförråd och läsning är också viktiga komponenter i kursplanen för ämnet modersmål. Enligt en rapport från Skolverket (2008) lämnar elever som har deltagit i modersmålsundervisning dessutom grundskolan med i genomsnitt högre betyg jämfört med elever som inte har deltagit i modersmålsundervisning. Deltagare i den aktuella studien är ca 120 somalisk-svensktalande elever i årskurs 1–6. Eleverna har genomfört en muntlig enkät om sina språk- och litteracitetsvanor och har gjort en rad muntliga och skriftliga tester på somaliska respektive på svenska som mäter ordförrådets bredd och djup, ordavkodningsförmåga samt läsförståelse. Jämförelser görs mellan de olika måtten och mellan elevernas resultat på de två språken. Resultaten för de elever som har haft regelbunden modersmålsundervisning i somaliska under hela låg- och/eller mellanstadiet jämförs med resultaten för elever som inte har deltagit i modersmålsundervisning, eller som endast har deltagit i undervisningen en kortare period. I tolkningen av data stödjer vi oss bland annat på analyser från en tidigare etnografisk studie av modersmålsundervisningens innehåll och praktik (XX & XX 2014).

Anne Golden and Lars Anders Kulbrandstad.

Universitetet i Oslo, Høgskolen i Hedmark

Hvilken rolle spiller tekstinnholdet ved en språktest?

I evalueringen av tekster skrevet på et andrespråk som en del av en språktest, er fokuset først og fremst på mestring av språksystemet: ortografi, morfologi, syntaks og ordförråd. Mindre oppmerksomhet har vært rettet mot hvordan innholdet og identitetskonstruksjonen i tekstene påvirker vurderingen. Likevel er det grunn til å anta at slike forhold spiller en rolle i evalueringen. Forventninger om hvordan man bør presentere seg selv i en testsituasjon, kan dessuten variere fra kultur til kultur, og testkandidater kan tenkes å overføre slike normer fra L1 til L2. Å skille form og innhold byr imidlertid på betydelige metodiske utfordringer for forskningen.

Dette innlegget rapporterer fra en studie hvor erfarne sensorer har vurdert to ulike versjoner av 40 tekster skrevet av voksne innlærere for å dokumentere språkferdigheter på norsk. Den ene versjonen er den opprinnelige teksten som ble levet som en del av Språkprøven i norsk for voksne innvandrere, og denne er blitt

evaluert i Askeladden-prosjektet av 7-12 sensorer og vurdert i henhold til nivåene i Det felles europeiske rammeverket for språk (CEFR). Den andre er en versjon der alle ortografiske, morfologiske og syntaktiske feil er blitt rettet, så vel som feil bruk av ord og uttrykk. Disse rettingene ble gjort manuelt som en del av oppbyggingen av det elektroniske andrespråkskorpuset ASK, hvor slik feilretting fulgte bestemte prosedyrer. Innholdet, tekststrukturen og stilen ble holdt uendret. Disse korrigerede tekstene ble evaluert av en ny gruppe på tre sensorer. Sensorene ble bedt om å vurdere tekstene etter skalaen god, middels og svak og begrunne vurderingen ved å skrive korte kommentarer til evalueringene.

Ann-Kristin Helland Gujord and Sandra Halverson

Universitetet i Bergen

Faktorar som påverkar leksikalske val i innlærarspråk og omsett språk

Innlegget presenterer ein korpusbasert eksplorativ studie som undersøker om og i kva grad ulike lingvistiske og ekstra-lingvistiske faktorar, som påverkar leksikalske val i språket til innlærarar og omsetjarar, er dei same. I dette innlegget vert analysane av innlærarane og omsetjarane sin bruk av modalverbet "kan" i målspråket (norsk), presentert.

Studien repliserer og testar ein metode som nyleg har vore introdusert i studie av ulike typar ikkje-innfødde språkdata, for å kunne utføra meir finsikta analysar av faktorar som påverkar leksikalske val (Gries og Deshors 2014, Deshors og Gries 2014). I analysen av modalverba er kvar førekomst (bruk av eit av dei to modalverba) koda for ei rekkje semantiske, syntaktiske og ekstra-lingvistiske faktorar i tråd med (Gries og Deshors 2014). Deretter er regresjonsanalyse nytta for å undersøkje kva for faktorar (forklaringsvariablar) som bidreg mest til å strukturera variasjonen i valet av vil/will og kan/can. Analysen granskar også det interaksjonelle forholdet mellom dei ulike faktorane.

Dataa er tekne frå to ulike korpus: Dei omsette data er henta frå eit subkorpus i Engelsk-norsk parallellkorpus (ENPC) som inneheld sakprosa-tekstar, både dei originale tekstene på engelsk og omsettjunga til norsk. Innlærardataa er henta frå Norsk andrespråkskorpus (ASK) som består av tekstar (fri skriftleg produksjon) produserte under to offisielle språkprøvar i norsk for vaksne innvandrarar, og som er rammeverksplasserte. I denne studien vil me nytta tekstar på ulike nivå skrivne av kandidatar med engelsk som morsmål. ASK har også eit subkorpus med norske kontrolltekstar.

Innlegget vil presentera metodikken som er nytta og resultatata av analysane.

Referansar:

Deshors, S. and S. Th. Gries. 2014. The case for multifactorial assessment of learner language: The uses of may and can in French-English interlanguage. In Glynn and Robinson (eds), *Corpus methods for semantics. Quantitative studies in polysemy and synonymy*. Amsterdam: John Benjamins, 179-204.

Gries, S. Th. and S. Deshors. 2014. Using regressions to explore deviations between corpus data and a standard/target: two suggestions. *Corpora* 9(1): 109-136.

Lars Holm

Aarhus Universitet, Institut for Uddannelse og Pædagogik

Tegn på sprog - tegn på dygtighed. Perspektiver på testning af flersprogede elevers literacykompetence

Med teoretisk utgangspunkt i den internasjonale diskurs om testning av flersprogede elevers literacy og på bakgrunn av etnografiske data fra et længdestudie i tre klassers testpraksis settes der i dette paper fokus på, hvordan forskjellige tests produserer viden om flersprogede elevers literacykompetence, og på hvordan testredskaber og testresultater indlejres i lokal praksis.

Det er et velkendt forhold, at flersprogede elevers resultater i test av literacy adskiller fra etsprogede elevers resultater. Abedi (2011:49) oppsummerer situasjonen på denne måte. "Research on the assessment of ELLs clearly shows that academic performance of these students is substantially lower than that of their native English speaking peers (Abedi, 2004; 2006; Gándara, Rumberger, Maxwell-Jolly & Callahan, 2003; Grissom, 2004; Solano-Flores & Trumbull, 2003). På bakgrunn heraf er der forskningsmessigt og uddannelsespolitikk blevet arbejdet med at udvikle uddannelsesstrategier og skoleforsøg, der forventes at eliminere uligheden. Andre har ud fra etiske og pædagogiske perspektiver argumenteret for det problematiske i at identificere uligheden og udskille en bestemt gruppe som dem, der skaber dårlige resultater. Derimod ses der i nordisk forskning ingen stærk tradition for at analysere og diskutere testredskabernes teoretiske forankring i relation til flersprogede elever. Med afsæt i den internasjonale diskurs om validitet i psykometrisk orienteret testning av flersprogede elevers literacy, diskuteres centrale træk ved de testredskaber, der anvendes i de tre klasser, og hvordan der gennem testningen skabes viden om flersprogede elevers literacykompetence og literacyniveau. I forlængelse heraf rettes den analytiske oppmerksomhet mod, hvordan lærerne på de tre skoler fortolker testredskaber og testresultater i relation til flersprogede elever og hvordan testredskaber og testresultater indlejres mere generelt i den lokale praksis på de tre skoler.

Ingunn Indrebø Ims and Toril Opsahl

Universitetet i Oslo

Multietnolektiske stiler i et livsløpsperspektiv

Nye måter å snakke majoritetsspråket på i flerspråklige urbane miljøer er etter hvert behørig dokumentert (Nortier og Svendsen (red.) 2015, Quist og Svendsen (red.) 2010). I Oslo er forestillingen om en multietnolektisk talestil med kjennetegn på flere lingvistiske nivåer, levende (Ims 2013, Opsahl 2009, Svendsen 2014). Beskrivelser av det som populært kalles «kebabnorsk» legger gjerne som premiss at vi har å gjøre med et ungdomsfenomen, mens blant annet i Storbritannia er koplingen til et bestemt alderssegment for lengst utfordret. Rampton (2010) skriver at «it looks as though this style of speaking endures across the life-span». Tiden er moden for en undersøkelse av koplingen mellom «ungdom» og «kebabnorsk» også i en norsk kontekst. Med utgangspunkt i data fra en storskala internettundersøkelse av talespråk i Oslo (Stjernholm og Ims 2014) og et utvalg kvalitative forskningsintervjuer vil vi undersøke om multietnolektiske trekk er noe mer enn et ungdomsfenomen. I lys av teorier om indeksikalitet (Silverstein 2003, Eckert 2008) og registerdanningsprosesser (Agha 2007) ser vi nærmere på hvilket meningspotensial disse lingvistiske ressursene har for voksne personer i dag.

Agha, A. 2007. *Language and Social Relations*. New York: Cambridge.

Eckert, P. 2008. «Variation and the indexical field.» *Journal of Sociolinguistics*, 12(4), 453–476.

Ims, I. I. 2013. «Språklig registerdanning og verditilskrivning (...).» *NOA*, 2013(2): 37–71.

Nortier, J. & B. A. Svendsen (red.) 2015. *Language, Youth and Identity (...)*. CUP.

Opsahl, T. 2009. «(...)strukturelle trekk ved norsk i multietniske ungdomsmiljøer i Oslo. Ph.d.-avhandling. UiO.

Quist, P. & B. A. Svendsen (red.) 2010. *Multilingual urban Scandinavia (...)* Multilingual Matters.

Rampton, B. 2010. «From 'multi-ethnic urban heteroglossia' to 'contemporary urban vernaculars'.» *Working Papers in Urban Languages (...)* 61, London: King's College.

Silverstein, M. 2003. «Indexical order (...).» *Language and Communication*, 193–229.

Stjernholm, K. & I. I. Ims 2014. «Om bruk av Oslo-testen (...).» *NLT*, 32(1), 100–129.

Svendsen, B. A. 2014. «Kebabnorskdebatten (...).» *Tidsskrift for ungdomsforskning*, 14(1):33–62.

Marianne Inkinen-Järvi

Helsingfors universitet, Språkcentrum

Kontrastiv analys mellan finländska respektive svenska lärares uppfattningar om de grammatiska elementens roll i undervisning och bedömning av L2-svenska på CEFR-nivåer B1 och B2

Fokus i undervisning och bedömning av L2-svenska ligger på kommunikativitet och behärskningen av språkets strukturer, vilket syns bl.a. i att de nuvarande bedömningsunderlagen är av deskriptiv art och inte inkluderar den grammatiska kompetensen. Vi är likväl av den åsikten att det behövs några allmänna riktlinjer också beträffande språkets strukturer. Därför genomförde jag med en kollega våren 2014 en enkätundersökning för att utreda de finländska svensklärarnas syn på de grammatiska strukturernas roll i undervisning och bedömning av L2-svenska vid finländska universitet. Syftet var att kartlägga den grammatiska kärnan i undervisningen och redogöra för vilka grammatiska element som tillmätts betydelse i bedömningen av L2-svenska på CEFR-nivå B1 (nöjaktig förmåga) resp. B2 (god förmåga).

Resultaten, som granskades i ljuset av processbarhetsteorin (PT) av Pienemann (1998), harmonierade med PT:s mönster om tillägnandet av L2-svenska. Dragen som enligt PT indikerar en högre processningsnivå uppfattades nämligen också av de finländska svensklärarna som tecken på bättre språkkunskaper: Inverterade huvudsatser (PT-nivå 4) kom fram i bedömningen på nivå B1, medan bisatser, som enligt PT kräver en längre processningsförmåga, intog en central roll på nivå B2 (PT-nivå 5).

Nu kartlägger vi svensklärarnas uppfattningar om grammatikens roll i undervisning och bedömning på Folkuniversitetet i Sverige. Resultaten dryftas kontrastivt med de tidigare framkomna resultaten i ljuset av PT i syfte att kunna utveckla undervisningen och förenhetliga bedömningen i L2-svenska på nivå B1 och B2.

Litteratur i urval:

Abrahamsson, Niclas, 2013: Andraspråksinlärning. Studentlitteratur AB, Lund.

CEFR. <http://www.helsinki.fi>

Flyman Mattsson, A. & Håkansson, G. 2010: Bedömning av svenska som andraspråk: En analysmodell baserad på grammatiska utvecklingsstadier.

Håkansson, G., 2004: Utveckling och variation i svenska som andraspråk enligt processbarhetsteorin. I: Hyltenstam K. & Lindberg I. (red.) Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle. Lund.

Pienemann, M., 1998b: Language processing and second language development: Processability theory.

Amsterdam: Benjamins.

Stine Hulleberg Johansen and Hildegunn Dirdal

Høgskolen i Oslo og Akershus

Transfer of pragmatic competence in the use of gratitude expressions

The perceived impoliteness of Norwegians in cross-cultural settings has been a reoccurring topic in Norwegian media. However, little research has been done on how politeness is reflected in Norwegian (Fretheim 2005). This paper explores Norwegian learners' verbal behaviour in situations that normally require thanks to see whether they master the pragmalinguistic and sociopragmatic norms of English and whether failure to do so can be traced to underlying differences between the respective politeness systems.

Norw. and Eng. data were collected from Norwegian bachelor students using a discourse completion task adapted from Eisenstein and Bodman (1986). The responses were analysed using Brown and Levinson's (1987) politeness theory and the gratitude strategies from Aijmer (1996) and were compared to the responses from a control group of British students as well as the American participants from Eisenstein and Bodman's study.

The results show that the Norwegian participants relied heavily on their L1 pragmatic competence, leading to negative transfer. The results also indicate several underlying differences in the respective politeness systems. The native speakers of Norwegian and the native speakers of English judged the relationship between themselves and the hearer and the size of the imposition differently in several situations. The native speakers of Norwegian also tended to appeal more to the hearer's negative face in situations where the native speakers of English used positive politeness strategies. These sociopragmatic differences need to be considered in order for Norwegians to learn to communicate successfully in English.

Aijmer, K. 1996. *Conversational Routines in English: Convention and Creativity*. London: Longman.
Brown, P. & S. C. Levinson. 1987. *Politeness: Some Universals in Language Usage*. New York: Cambridge U. Press.
Eisenstein, M. & J. Bodman. 1986. "I Very Appreciate": Expressions of Gratitude by Native and Non-native Speakers of American English'. *Applied Linguistics* 17; 411–432.
Fretheim, T. 2005. 'Politeness in Norway: How Can You Be Polite and Sincere?' in L. Hickey & M. Stewart (eds.) *Politeness in Europe*. Clevedon: Multilingual Matters, pp. 145–158.

Jaana Jokinen

Helsingfors universitet, Språkcentrum

Hur använder finskspråkiga universitetsstudenter bisatser när de skriver på svenska?

Mitt syfte är att för det första diskutera vissa bisatstyper i texter av finskspråkiga universitetsstudenter inom ett tvåspråkigt (finska/svenska) utbildningsprogram. För det andra skulle jag vilja belysa hur den av bl.a. M. Pienemann (1998) och G. Håkansson (2004) utvecklade processbarhetsteorin (PT) kan utnyttjas vid bedömning av L2-svenska. Den tredje frågan gäller kriterier motsvarande nivå C1 för L2-svenska enligt den europeiska referensramen för språkkunskaper (CEFR).

Svenskans bisats anses vara en svår struktur för språkinläraren. Enligt PT tillägnas bisatsordföljden först på nivå 5/5. Vid granskning av bisatser har jag fått värdefullt utbyte av L.-J. Ekerots (2011) iakttagelser av inläring av L2-svenska.

Undersökningsmaterialet består av de första versionerna av 8 2013-2015 inlämnade kandidatuppsatser. Jämförelsematerialet utgörs huvudsakligen av 8 i elektronisk form publicerade uppsatser skrivna av modersmålstalare.

Målet med den tvåspråkiga kandidatutbildningen är att studenten ska nå nivå C1 enligt CEFR-skalan i L2-svenska. Språkcentrum vid Helsingfors universitet har förutom CEFR också egna riktlinjer för testning av kunskaperna på nivå B1-B2, men för nivå C1 finns det för närvarande inga kriterier. Jag hoppas med min undersökning kunna bidra till diskussionen.

Tidigare har jag översiktligt granskat bl.a. adjektiv i predikativ ställning, referatmarkörer och i viss mån bisatser i 4 av de ovan nämnda kandidatuppsatserna. På NORDAND 21 är syftet att ge en djupare inblick i bisatsen samt hur bisatsen och PT-nivån indikerar att inläraren nått nivå C1.

Litteratur:

Ekerot, L.-J. 2011: *Ordföljd, tempus, bestämdhet*. Lund.

Håkansson, G. 2004: *Utveckling och variation i svenska som andraspråk enligt processbarhetsteorin*. I:

Hyltenstam K. & Lindberg I. (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund.

Pienemann, M. 1998: Language processing and second language development: Processability theory. Amsterdam.

Jorid Hjulstad Junttila

UiT Norges arktiske universitet

Når språk blir brukt, lever det. Forsvinn det om det ikkje blir brukt? Val av språk over tid i tre tospråklege familiar

Tema for foredraget er val av språk over tid blant innflyttarar med eit minoritetsspråk som morsmål, og blant fastbuande som har levd med bruk av to språk over generasjonar. Det empiriske grunnlaget er feltarbeid eg gjorde i ei bygd i Nord-Troms på 1980-talet, og data frå ei oppfølging om lag 20 år seinare, i 2005. På 1980-talet samtalte eg om språkbruk og språkval med tre finske kvinner som hadde busett seg i bygda, og deira familiar (Junttila 1988). Felles for ektemennene er at dei er oppvaksne på staden og har delvis kvensk familiebakgrunn. I 2005 var eg på gjenbesøk. Datagrunnlaget gir innsyn i korleis tre familiar gjennom tre generasjonar har forvalta den opphavleg finske og/eller kvenske kompetansen sin i eit språksamfunn der samisk, finsk/kvensk og norsk har vore i levande bruk gjennom hundreåra, og der kvensk gjennom norsk lovgjeving formelt fekk styrkt statusen sin i 2005, men der norsk særleg i siste del av det 20. og vidare inn i det 21. hundreåret har styrkt posisjonen sin på kostnad av dei andre to språka.

Spørsmål eg stiller meg etter å ha føljt desse familiene over tid: Blir finsk brukt blant dei finske innflyttarane og etterkommarane deira i dag, og i så fall i kva samanhengar? Familiene bur i ei bygd med kvensk historie og språk. Vil finsk og/eller kvensk først vidare til den neste generasjonen? Har undervisning i minoritetsspråket noko å seie for at det skal bli brukt? Kva er det som triggjar språkending eller språkbevaring hos den enkelte språkbrukaren?

Val av språk kan slå ulikt ut hos individ og i familiar under tilnærma like forhold. Dei språkvala mor gjorde, har forma den språklege praksisen i familien. Familien er gjennom livet eit viktig praksisfellesskap (Eckert 2000). Språkvalet skjer i samspel mellom samfunnsstruktur, praksis utforma i dei ulike praksisfellesskapa, og individets oppleving av eigen identitet i valet av språk.

Litteratur:

Eckert 2000: Linguistic Variation as Social Practice. The Linguistic Construction of Identity in Belten High. Blackwell Publishers.

Junttila 1988: Språkval og språkbruk på Skibotn. Kven blir forstått av kven? Hovudoppgåve i nordisk språk. Universitetet i Tromsø.

Taina Juurakko-Paavola

Tavastlands yrkeshögskola

Studenternas kunskaper i svenska i den finska studentexamen

En viktig del i det finländska skolsystemet utgör den så kallade nationella studentexamen som ger allmän kompetens för fortsatta studier vid universitet. För tillfället avlägger ca 60 % av gymnasisterna (sammanlagt knappt 16 000 gymnasister varje år) provet i svenska. I provet mäts deras kunskaper i hör- och läsförståelse, deras behärskning av ordförråd och strukturer samt deras skriftliga framställning. De slutgiltiga vitsorden för provet ges relativt, dvs. en viss andel examinander kan få ett visst vitsord. I praktiken innebär detta att vitsorden inte berättar direkt om hurdana kunskaper i svenska examinanden har. Nu har dock sambandet mellan resultaten i svenska i studentexamen och nivåbeskrivningarna i den europeiska referensramen utretts och i mitt föredrag ska jag presentera dessa resultat närmare. Det finns tre centrala forskningsfrågor: Vad är svårighetsgraden av uppgifterna i studentprovet i svenska? Vilken kunskapsnivå enligt den europeiska

referensramen visar abiturienterna i provet i svenska? Vad är korrelationen mellan vitsorden i studentexamen och nivåbeskrivningarna i den europeiska referensramen?

En sådan här länkning mellan resultaten i ett nationellt prov och den europeiska referensramen är en tidskrävande process med många steg (se t.ex. Manual for Relating Language examinations to the CEFR 2009) som jag kommer att redogöra närmare för i min presentation. Viktigt är att sakkunniga lärare och andra experter har bedömt svårighetsgraden av uppgifterna i svenska i studentexamen och att deras bedömningar har jämförts med statistiska data från studenternas prestationer i provet i fråga. Därefter har det gjorts många analyser och statistiska test. Materialet härstammar från våren 2012 och från våren 2014.

Litteratur

Manual for Relating Language examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment. (2009) Strasbourg: Council of Europe.
http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/manuel1_en.asp#Manual

Annekatrin Kaivapalu

Tallinn university

Mutual intelligibility of Estonian and Finnish context-free words and texts: linguistic determinants, comprehension process and symmetry

The paper deals with mutual intelligibility of written Estonian and Finnish on two levels: on the level of individual context-free words and on the level of a text as a whole. The aim of the presentation is to offer insight into whether and how Estonian speakers understand Finnish and Finnish speakers Estonian with no previous formal learning or exposure to the closely related target language, and how the comprehension of individual context-free words differs from the comprehension of a text. The results of the comprehension tests and the participants' comments on their process of understanding are discussed to shed light on the possible symmetry of mutual intelligibility and on the linguistic determinants having an impact on the comprehension process. The discussion is followed by proposing a model of intelligibility.

According to test results the Estonian-speaking participants were more successful in comprehending context-free words, particularly the words with similar meaning and similar writing, as well as loanwords. Finnish-speaking participants succeeded better in comprehending the whole text. Perceived cross-linguistic similarity has a crucial role in comprehending both of the target languages: the base of understanding is finding similarities between Estonian and Finnish, as well as other previously learned languages and the target language. Those similarities are combined to metalinguistic and general knowledge and the assumptions made are checked in the context of a sentence, a paragraph and a text. Context operates as a kind of a filter either confirming or disproving the assumptions made. The distribution and order of use of the components of the understanding process vary from person to person and largely depend on the participants' previous knowledge and experience.

Katri Karjalainen and Michaela Pörn

Vasa universitet

Tandempar skriver tillsammans – förhandling om språk och innehåll

Syftet med denna presentation är att beskriva den gemensamma skrivprocessen för parterna i ett tandempar under en klasstandemkurs. I klasstandem (www.klasstandem.com) bildar två elever eller studerande med olika förstaspråk par och samarbetar med varandra för att lära sig varandras språk. Parterna växlar mellan språken, vilket innebär att de fungerar turvis som lärande part i sitt andraspråk och turvis som språklig mentor på det

egna förstaspråket. I skrivuppgifter innebär detta att partnerna har ett gemensamt ansvar för texten som helhet, samtidigt som de under skrivprocessen får möjlighet att öva sitt andraspråk.

Materialet består av videoobservationer av tandempars skrivarbete på deras tandemspråk, svenska och finska, vid ett samlokaliserat finsk–svenskt gymnasiecampus i Finland. Studerandena har som uppgift att skriva olika texter på vardera tandemspråket. Materialet analyseras utgående från topikalisering av språk och innehåll för att granska vilka aspekter som lyfts upp till diskussion. Vi granskar hur partnerna orienterar sig mot och tar ansvar över innehåll respektive språk under skrivprocessen.

Resultaten visar att informanterna topikaliserar språk oftare än innehåll både på andraspråket och på förstaspråket. Skrivuppgifter i sig triggas till fler direkta korrigeringar och metaspråkliga diskussioner än muntliga uppgifter i klasstandem. Gällande orientering mot innehåll finns det mer individuella skillnader i hur mycket initiativ till och ansvar över det gemensamma skrivandet deltagarna tar. Studien genererar ökad kunskap om skrivandet som en gemensam lärandeprocess och om dynamiken mellan partnerna i ett tandempar.

Britt Klintonberg

Goteborgs universitet

Högstadielävers förståelse av akademiska ord i kemilärobokstext

Kemi är ett ämne där svenska elevers kunskaper ligger under genomsnittet för EU/OECD-länderna (Skolverket 2012). De senaste PISA-undersökningarna visar också på sjunkande resultat för svenska elever i såväl matematik, naturkunskap som läsning. En grupp med signifikant sämre resultat i alla tre delarna är elever med utländsk bakgrund (Skolverket 2013).

Läroboken är central i kemiundervisningen (Skolverket 2012; Edling 2006) och därför blir elevernas förståelse av lärobokstext viktig att studera. Det finns många faktorer som avgör läsförståelsen. En faktor är läsarens språkkunskaper, och där pekas ofta ordförståelsen ut som avgörande (se ex. Read 2000).

Om eleverna läser texter tillsammans med läraren finns chans att de får orden förklarade för sig. Troligtvis förklarar läraren rena fack-ord i första hand. Även andra typer av ord kan dock behöva förklaras, inte minst för elever med utländsk bakgrund.

I denna presentation redogörs för en undersökning om hur elever i årskurs 8 förstår akademiska ord i kemilärobokstext och hur det kan kopplas till deras läsförståelse.

Resultatet visar att elever med svenska som andraspråk som grupp har sämre resultat på såväl ord- som lästest. Även vid jämförelse mellan elever med svenska som förstaspråk och elever som börjat med sitt andraspråk svenska i tidig ålder kvarstår tydliga skillnader. En slutsats som dras är att akademiska ord generellt, akademiska verb specifikt bör uppmärksammas av lärare i undervisningen för att öka elevernas förståelse av lärobokstexten. 26 % av eleverna i undersökningen säger sig dock aldrig läsa läroboken tillsammans med sin lärare.

Referenser:

Edling A. 2006. Abstraction and authority in textbooks. The textual paths towards specialized language. Acta universitatis upsaliensis. Uppsala universitet.

Read, J. 2000. Assessing Vocabulary. Cambridge: Cambridge University Press.

Skolverket 2012. TIMSS 2011. Svenska grundskoleelevers kunskaper i matematik och naturvetenskap i ett internationellt perspektiv. <<http://www.skolverket.se/>>

Skolverket 2013. PISA 2012. 15-åringars kunskaper i matematik, läsförståelse och naturvetenskap.

Sammanfattning av rapport 398. <<http://www.skolverket.se/>>

Norskinnlæreres mestring av inversjon (V2-regelen) i bundne oppgaver og fri produksjon

I dette prosjektet sammenligner jeg norskinnlæreres prestasjon i bundne oppgaver og fri produksjon. Med utgangspunkt i DeKeyser's (2011) declarative and procedural knowledge undersøker jeg norskinnlæreres mestring av (under-)inversjon/V2-regelen (Hagen 1992). I norsk er 35-40 % av setningene av typen setningsinitialt ikke-subjekt; XVS. Data er ordstillingsoppgaver (bunden oppgavetype) og stiloppgaver (fri produksjon) fra eksamensbesvarelser fra Norsk kursene ved UiB.

I analysen vil jeg se på materialet også ut fra bruksbasert teori (Ellis 2009). En sentral problemstilling er om setningsinitialt adverbial etterfulgt av verb og subjekt, AdvVS (den vanligste typen XVS), er en konstruksjon i konstruksjonsgrammatisk forstand slik den er presentert i Bybee (2008): «...constructions, which are stored pairings of form and function that range over units at the level of the word up to and including complex sentences».

Begrepene typefrekvens og tokenfrekvens er sentrale i analysen bl.a. fordi frekvent innputt kan vise igjen i inversjonskontekstene i stilene. Jeg ser derfor på tokenfrekvens av setningsinitiale adverbial i begynnerbøker i norsk, dvs innputt for innlærere og i Norsk aviskorpus, sistnevnte kan være en slags norsk «norm». En forventer naturlig nok ikke å finne fullt samsvar mellom frekvenslisten fra begynnerbøkene og den fra Norsk aviskorpus, men frekvente former i målspråket bør gjerne være frekvente også i undervisning og læremateriell (Biber&Reppen 2002).

På den ordinære eksamenen kan kandidatene bla frem og tilbake mellom oppgavene. Det faktum at det er fokus på ordstillingsoppgaver i eksamenssettet, kan virke inn på ordstillingen i stilen. For å kunne kartlegge studentenes produksjon uten denne påvirkningen vil jeg gjøre et mindre eksperiment. Et antall studenter ved Norsk kursene vil gjøre oppgaver i et skriveprogram (Translog) der alt som skrives inklusiv rettinger blir lagret fortløpende og kan analyseres i ettertid. Studentene skriver stilen først og leverer den. Deretter gjør de ordstillingsoppgavene. Skriveprogrammet viser studentenes produksjon og revisjon og gir oss innsikt i deres behandling av inversjon.

Finns det kodväxlingsgrammatik i ungdomsspråk i Haparanda och i Helsingfors?

I detta föredrag jämförs tvåspråkiga ungdomars kodväxling i vardagliga samtal i en skolmiljö utanför lektionstid i Helsingfors och i Haparanda. Dessa städer utgör ett intressant studieobjekt ur ett jämförelseperspektiv när det gäller kodväxling. Språkkombinationen är densamma, men språkmiljöerna och språkens dominansförhållanden i det omgivande samhället är olika. De olika språkförhållandena kan antas ta sig uttryck i ungdomarnas kodväxling.

Haparanda är en liten kommun i norra Sverige med cirka 10 000 invånare. Enligt Statistiska centralbyrån (2014) har cirka 55 % av invånarna finsk bakgrund.

Helsingfors med sina över 600 000 invånare har finska som majoritetsspråk och svenska som minoritetsspråk. De svenskspråkigas andel av befolkningen cirka 6 %. Det finska inflytandet på Helsingforssvenskan syns i synnerhet i ungdomsspråket i form av lån och kodväxling (Höckerstedt 2006).

I detta föredrag granskar jag kodväxlingen ur ett grammatiskt perspektiv och försöker hitta morfosyntaktiska

mønster i Haparanda- og Helsingfors ungdomarnas kodväxling. Jag använder en materialdriven kvalitativ analys, men ger även kvantitativa uppgifter om olika grammatiska mönster. Resultaten redovisas och diskuteras i ljuset av tidigare forskning kring kodväxlingsgrammatik. Primärmaterialet till denna undersökning utgörs av inspelningar som gjordes 2007–2014 i Haparanda. Som jämförelsematerial används inspelade samtal från Helsingfors 2014. Inspelningarna på båda orterna kompletterades med enkäter om ungdomarnas språkliga bakgrund och deras egna tankar kring sin språkanvändning.

Höckerstedt, Leif 2006. Helsingforssvenskan – vem är du? I: Juusela, Kaisu & Nisula, Katariina (red.). Helsinki kieliyhdistys. Helsingfors universitet: Institutionen för finska språket.

Statistiska centralbyrån (SCB) 2014 <http://www.scb.se/> Antal personer med utländsk eller svensk bakgrund (fin indelning) efter region, ålder i tioårsklasser och kön. År 2002 – 2013. Hämtat 5.1.2015.

Kitte Søndergård Kristensen

VIA University College

Biliteracy i børnehavens hverdag

I 2011 indledte Aarhus Kommune og Center for Sprog, Læsning og Læring i VIA University College et forsknings- og udviklingssamarbejde under overskriften Biliteracy i børnehaven. Samarbejdet sigtede mod at udvikle sprogpædagogisk opmærksomhed på skrift på flere sprog som en del af hverdagens pædagogiske praksis med inspiration i såvel engelsk forskning (se f.eks. Kenner 1999, 2000) som i danske erfaringer fra det nationale forskningsprojekt Tegn på sprog (se f.eks. Laursen 2013). De erfaringer, der blev gjort på forskellige niveauer: børn, pædagoger, forældre og ledelse (Daugaard & Kristensen 2012 a og b), viste sig så perspektivrige, at projektet blev udvidet til et 3-årigt projekt Biliteracy i børnehavens hverdag. I pilotfasen i 2011-12 var fokus på syv børnehavebørn; i projektets fase 1 i 2012-13 blev opmærksomheden rettet mod en stues hverdagspraksis, og i fase 2 fra 2013-14 blev hele institutionen involveret i at planlægge, gennemføre og evaluere skriftsprogsstimulerende aktiviteter, der sigter mod at aktivere de tosprogede børns samlede sproglige repertoire, og som inviterer de tosprogede forældre til at tage aktivt del i det sprogpædagogiske arbejde (Dokumenteret i filmen "Biliteracy i børnehaven" 2014).

Genstandsfeltet er 'emergent biliteracy' forstået som gryende skriftsprogskompetence på to eller flere sprog. Det hviler på en socialsemiotisk forståelse af skriftsprogstilegnelse, hvor skriftsprogstilegnelsen ses som en proces, hvor børnene aktivt og kreativt skaber betydning ud af de ressourcer, som er tilgængelige i de sociale fællesskaber, de indgår i – herunder såvel børnehaven som hjemmet. (Daugaard & Kristensen 2012a; Laursen 2009, 2012).

I foredraget vil jeg fokusere på de skrivefællesskaber, der er oplevet på flere niveauer: mellem børnene, mellem pædagoger og børn, mellem børn og forældre, mellem pædagoger og forældre og mellem forældrene indbyrdes.

Berghthora Kristjansdottir

Aarhus Universitet DPU/IUP

Dansk som andet- og fremmedsprog i Danmark, Island, Færøerne og Grønland

Med afsæt i curriculære dokumenter sættes der fokus på med hvilke formål der undervises i dansk i de nævnte lande, og hvordan danskundervisningen italesættes som undervisning i majoritetssprog, minoritetssprog, andetsprog, fremmedsprog eller med andre relevante begreber. Dansk som andet- og fremmedsprog ses som et identitetsbærende fag i social praksis, der vil noget med eleverne i skolen på såvel det personlige plan som i deres relationer med omverdenen. Fagets rolle i samfundene kan også ses som en form for kulturarv i de

vestnordiske lande, som i et historisk perspektiv har det tilfælles at have været danske kolonier, og i en dansk kontekst er det relevant at spørge om dansk som andetsprog som fag i det danske uddannelsessystem tjener til det formål at være et "daniseringsprojekt", der fremmer en bestemt form for danskhed. Dansk som andet- og fremmedsprog som fagkonstruktioner berører relationerne mellem sprog, kultur og fag og relationerne til øvrige fag i skolen, herunder hvorvidt der italesættes et konkurrerende modersmålsfag. Spørgsmålet rejser sig om begreber som nationalisme, kolonialisme og postkolonialisme er relevante begreber at tage i anvendelse for at indfange og belyse den sproglige og kulturelle kompleksitet som dansk som andet- og fremmedsprogsfag kan indtage i de nævnte lande.

Præsentationen bygger på uddannelsespolitiske analyser af sprog- og kultursyn i de curriculære dokumenter, hvor fokus er på selve formålsbeskrivelserne som på hvordan de implementeres i læreplanerne, samt hvilke forestillinger der kan udledes om undervisningen i praksis. Analysen bygger på oplægsholderens ph.d.-afhandling fra 2006 og opfølgende analyser af curriculære dokumenter om undervisningen i dansk som andetsprog i det danske uddannelsessystem, samt et igangværende udviklingsprojekt under Nordplus: Dansk som første-, andet-, tredjesprog.

Mikko Kuronen, Riikka Ullakonoja, Hannele Dufva, Elina Tergujeff and Maria Kautonen

Jyväskylän universitet

Svenskspråkiga talares uttal av ryska och engelska

I detta föredrag redogör vi för svenskspråkiga talares inläring av ryskt och engelskt uttal. Talarna har finlandssvenska som sitt S1 och de har lärt sig ryska/engelska huvudsakligen med hjälp av formell undervisning i en icke-målspråklig kultur. Talarna deltog i ett språktest, vars material representerar ett nära nog naturligt tal där både segmentella och prosodiska drag är välrepresenterade. Uttalet bedömdes av lyssnare med omfattande fonetiska kunskaper i antingen alla eller några av de inblandade språken: källspråket svenska och målspråken ryska och/eller engelska. Vid bedömningen användes ett formulär där drag i talarnas uttal noterades noggrant. En liknande metodik har tidigare använts av bl.a. Bannert (2005). Syftet med den auditiva analysen var att ta reda på i) vilka uttalsproblem talarna har i sitt uttal av målspråken, ii) vilka av problemen som kan antas bero på S1:s inverkan på målspråket, iii) hur starka är den typ av förutsägelser av uttalsproblem som baseras på effekten av S1 samt iv) hurdan individuell variation som förekommer vid inläringen (jfr t.ex. Bongaerts et al. 1999, Piske et al. 2001). Undersökningen är en kartläggning inför framtida, noggrannare akustiska studier om svenskspråkiga talares inläring av ryska och engelska. Studien ingår i projektet Fokus på uttalsinläringen med svenska som mål- och källspråk, som finansieras av Svenska litteratursällskapet i Finland r.f.

Litteratur:

Bannert, R. 2005. Phonological Interferences in the Third Language Learning of Swedish and German (FIST). Proceedings, FONETIK 2005, Dept. of Linguistics, Göteborg University.

Bongaerts, T., Mennen, S. & van der Slik, F. 1999. Authenticity of pronunciation in naturalistic second language acquisition: the case of very advanced late learners of Dutch as a second language. *Studia Linguistica*, 54/2. 298–308.

Piske, T. & MacKay, I. & Flege, J. 2001. Factors affecting degree of foreign accent in an L2: A review. *Journal of Phonetics* (2001) 29. 191–215.

Richard Labontee

Göteborgs Universitet

Vocabulary Learning Strategies in Swedish Second Language Learning

As part of a series of smaller projects concerning Language Learning Strategies (LLS) in the realm of vocabulary learning in Swedish Second Language (SSL) Learning, this study seeks to explore and redefine strategies employed by adult learners of Swedish as a second language in vocabulary learning through a bottom-up investigation of learners, leading to the subsequent construction of a strategy model for the context. The design of a new context-specific model of SSL vocabulary learning strategies (VLS) is accomplished through a three-step data collection and analysis process in the spirit of research performed by the likes of Gu & Johnson (1996) and Rebecca Oxford (1990).

Step one will gather raw qualitative data on what strategies adult SSL learners report using (or not using) in their SSL methods. Step two will utilize this data in the design of a comprehensive questionnaire which will be mass-distributed throughout SSL programs inside of Swedish higher education institutions in order to produce quantitative results from an instrument based on qualitative data. The data received in step two will be analyzed with a factor analysis approach to reveal statistically grounded groupings, or categories, of SSL VLS, which will serve as a basis for the development of a VLS model in the SSL context. This model will be used in further studies to base the design and development of SSL context-based VLS tools from in attempts to determine the actual effectiveness of certain vocabulary learning methods in computer-assisted language learning. Conclusions can be made concerning the implications of this model in the fields of vocabulary learning, language learning strategies, and pedagogy in Swedish second language learning and teaching.

Uffe Ladegaard

Aarhus Universitet

At blive en (tosproget) læser og skriver

I dette sektionsforedrag præsenteres work-in-progress fra et igangværende ph.d.-projekt som udforsker to flersprogede elevers vej som læsere og skrivere gennem danskundervisningen i en dansk folkeskole fra deres skolestart til og med deres 8. skoleår. Den vægtigste del af projektets datamateriale stammer fra et igangværende longitudinelt studie af literacy i flersprogede klasserum, Tegn på sprog (Laursen 2011, 2012). Materialet herfra er mangefacetteret og indeholder både videobaserede klasserumsobservationer, interviews og hvad der bedst kan betegnes som kvasiekperimentelle aktiviteter. Disse data tyder på at vejen frem mod at blive en læser og skriver kan betragtes som en ofte ujævn og snoet vej der er præget af et broget repertoire af sprog, modaliteter, sociale kategorier og faglige repræsentationer. Hvor nogle elever gennem dette repertoire etablerer sociale identiteter og praksisser som læsere og skrivere, ser det ud til at andre gør det modsatte. Gennem eksempler fra materialet lægges der op til en diskussion af hvad der gælder som literacy i et potentielt flersproget klasserum, og hvordan flersprogede eleverne bliver identificeret og identificerer sig socialt og fagligt indenfor og på tværs af de enkelte begivenheder.

Projektet udfoldes som et etnografisk baseret New literacy study (Street 2001) og er informeret i de kritiske studier af lingvistisk antropologi (Wortham 2008, 2006, 2004). Denne vinkel giver mulighed for at fastholde et fokus på de literacypraksisser der udspiller sig indenfor den enkelte begivenhed og kombinere dette med en analyse af hvordan elever identificeres både fagligt og social indenfor og på tværs af disse begivenheder. Samtidig giver det mulighed for at overskride det lokale fokus ved at inddrage mere overgribende kulturelle identitetsmodeller som trækkes ind i klasserummet og bruges til at identificere eleven lokalt.

BERÄTTELSER PÅ NIVÅ B1 AV L2-SKRIBENTER I OLIKA ÅLDRAR

I presentationen diskuterar vi ålderns betydelse för berättelser som har bedömts motsvara färdighetsnivå B1 enligt CEFR-skalan (Common European Frame of Reference / Gemensam europeisk referensram för lärande, undervisning och bedömning). Dessa texter är skrivna i Finland av svenskinlärare med finska som förstaspråk och av finskinlärare med varierande förstaspråk. Berättelserna har insamlats inom ramen för forskningsprojektet Topling (Inlärningsgångar i andraspråket) som eftersträvar att föra närmare varandra forskningen i andraspråksinläring och utvärdering av skriftlig språkfärdighet. Skribenterna är i olika åldrar och har varierande studiebakgrund: de representerar grundläggande och gymnasial utbildning samt universitetsnivå.

Syftet med den aktuella delstudien är att fördjupa vår förståelse av skolstadiets och ålderns eventuella inverkan på berättelserna. På basis av tidigare studier vet vi bland annat att skrivuppgiften har betydelse för bedömningen av insändarna (Toropainen & Lahtinen 2014) och att åldern har betydelse för argumentationen (Lahtinen & Toropainen 2014). Vi är intresserade av huruvida åldern och studiebakgrunden exempelvis påverkar komplexiteten och ordförrådet i texterna på nivå B1.

Referanser:

Gemensam europeisk referensram för lärande, undervisning och bedömning 2007. Stockholm: Skolverket.

Lahtinen, Sinikka & Toropainen, Outi 2014. Skribent och skrivuppgift – ålder och årskurs: insändare på nivå B1.

Svenskans beskrivning 34, Lund.

Topling <https://www.jyu.fi/hum/laitokset/kielet/tutkimus/hankkeet/topling/se>

Toropainen, Outi & Lahtinen, Sinikka 2014. Knapp, torftig eller helt enkelt kort? - Längd som ett kriterium i bedömningen av argumenterande texter. I: Skaftun, Atle, Uppstad, Per Henning & Aasen Arne Johannes (red.) Skriv! Les ! 2014 Artikler fra den andre nordiske konferansen om skrivning, lesing og literacy.

Flerspråkiga elevers läsförståelse – en studie om lässtrategier och läsutveckling på mellanstadiet

Forskning om lässtrategiundervisning visar att i synnerhet lässvaga elever förbättrar sin läsförståelse genom arbete med konkreta läsförståelsesstrategier. Många studier utgår från förstaspråkselever (L1), men betydligt färre studier har andraspråkselever (L2) i fokus. Flera olika lässtrategimodeller används i skolor idag, men det saknas forskning om vilka effekter dessa undervisningsmodeller har. För flerspråkiga elever är det av avsevärd betydelse att en explicit undervisning i bland annat läsförståelse ges, för att de så snabbt och effektivt som möjligt ska kunna läsa och förstå de texter som de möter i skolan.

I denna presentation kommer några preliminära resultat från ett pågående avhandlingsarbete att diskuteras. Syftet med den första delstudien (som görs 2015) är att synliggöra hur lärare på mellanstadiet arbetar med att utveckla flerspråkiga elevers läsförståelse så att eleverna kan bli självständiga, reflekterande och strategiska läsare. Under fyra veckor vårterminen 2015 genomförs en observationsstudie för att ta reda på vilka lässtrategier lärare undervisar om i olika ämnen och hur? Två klasser i årskurs 4 deltar och i dessa klasser är 95% av eleverna flerspråkiga. Jag kommer att följa undervisningen i tre ämnen: ett so-ämne, ett no-ämne och svenska/svenska som andraspråk och observera de lektioner när lärarna har meddelat att de ska arbeta med text i klassrummet. En del preliminära resultat redovisas och diskuteras på konferensen.

Flerspråklige småroller i norske barnehager.

I Norge har kommuner plikt til å tilby barnehageplass fra det året barn er ett år (Kunnskapsdepartementet, 2013). Omtrent halvparten av familier med språklig minoritetsbakgrunn velger barnehage for sine barn, litt lavere enn hva som er det generelle bildet (Sæther, 2010). Barnehageloven og barnehagens rammeplan understreker betydningen av å stimulere barn språkutvikling og det å være flerspråklig anses som en ressurs for barn (Kunnskapsdepartementet, 2011a, 2013). Kommuner mottar øremerkede tilskudd for å gjennomføre særskilte språktiltak for minoritetsspråklige, men kommunene står fritt til selv bestemme hvordan midlene skal brukes. En evaluering viser at de fleste tiltakene har de eldste barna i barnehagen som målgruppe, og det legges størst vekt på tiltak som skal styrke barnas norskspråklige kompetanse før skolestart (Rambøll, 2014). En gjennomgang av nyere norske og nordiske rapporter viser til forskning med relevans for fagfeltet (Aukrust, 2006; Hyltenstam, Axelsson, & Lindberg, 2012; Sandvik, Garmann, & Tkachenko, 2014). Gjennomgangen viser at det forskes lite på de minste barna i barnehagen og det er ikke referert til forskningsprosjekter om flerspråklige barn i småbarnsalder.

Prosjektet «Raising children to become multilingual» er et kasus- studie om flerspråklige småroller. Studien ser på språkpraksiser i barnehage og hjem. Kommunikasjonsanalyse (CA) og dybdeintervju av foreldre og pedagoger i barnehagen, er forskningsmetodene som vil brukes i prosjektet. I denne presentasjonen vil gi en status for prosjektet, og jeg vil presentere forskningsstatus med relevans for dette prosjektet om flerspråklige småroller og diskutere behovet for gjennomføring av ny forskning. På norsk kan «småroller» brukes for alderen 1 – 3 år, tilsvarende på engelsk er «toddler».

Referanser:

- Aukrust, V. G. (2006). *Tidlig språkstimulering og livslang læring: en kunnskapsoversikt*. Oslo: Utdannings- og Forskningsdepartementet.
- Hyltenstam, K., Axelsson, M., & Lindberg, I. (2012). Flerspråkighet - en forskningsöversikt. In Vetenskapsrådet (Ed.), *Vetenskapsrådets rapportserie*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver K. Norge* (Ed.)
- Kunnskapsdepartementet. (2013). *Barnehageloven og forskrifter: med forarbeid og kommentarer 2013*. Oslo: Pedlex norsk skoleinformasjon.
- Rambøll. (2014). Evaluering av tilskuddsordningen "Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder" (utdanningsdirektoratet, Trans.). In utdanningsdirektoratet (Ed.), (pp. 70). Rambøll management.
- Sandvik, M., Garmann, N. G., & Tkachenko, E. (2014). Synteserapport om skandinavisk forskning på barns språk og språkmiljø i barnehagen i tidsrommet 2006 - 2014. In A. Høgskolen i Oslo og (Ed.). Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus.
- Sæther, J.-P. (2010). *Barn i barnehage: foreldrebakgrunn og utvikling de seneste årene. Rapport 11/2010*. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Estlandssvenskarna och deras språk

Det har levt svenskspråkiga i Estlands kustbygder och på öarna utanför sedan åtminstone 1200-talet. Andra världskriget slog sönder de traditionella svenskbygderna i Estland och av ca 8 000 svenskspråkiga flydde åtminstone 7 000 till Sverige. Användning av svenska var också förenad med risker under Sovjettiden. Efter den återupprättade självständigheten 1991 har flera svenska föreningar och institutioner återupprättats eller grundats. Det finns inga exakta siffror på antalet estlandssvenskar. Det finns idag enligt den senaste estniska folkräkningen 1 400 personer i Estland som anger sig kunna svenska, dvs mer än 1 % av befolkningen, de flesta dock personer som läst svenska i vissa skolor eller på kurser mm, dvs inte personer med egentlig estlandssvensk bakgrund.

Presentationen baserar sig på intervjuer med kvarvarande estlandssvenskar (som bott i Estland hela tiden) om deras språkanvändning genom livet, d.v.s vilka språk de använt och i vilka sammanhang, med vem, och vad den nya självständighetstiden inneburit språkligt. Även frågor om deras identitetsupplevelser ingår. Några av mina 20-tal informanter är i 80-90-årsåldern, talade svenska i barndomen men har sedan använt svenska sparsamt under den sovjetiska tiden i Estland för att åter efter 1991 använda det mer igen. En annan del av informanterna är av en yngre generation estlandssvenskar så att deras svenska kunskaper i barndomen, under den sovjetiska tiden i Estland, var begränsade medan de nu sedan 1991 lärt sig och använt språket mer. Presentationen är tredelad. Den beskriver först kortfattat de revitaliseringssträvanden som finns gällande det svenska språket i Estland. Den beskriver också de ovannämnda informanternas språkresa i form av deras språkanvändning genom livet. I den sista delen ges en preliminär beskrivning av den språkliga kompetensen hos informanterna, i synnerhet de äldre som använt svenska mer i sin barndom. Kan variationerna i attritionsgrad relateras till utomspråkliga variabler? Vilka språkdrag förefaller ha bevarats bäst, och vilka förefaller mest påverkade av estniska, ryska och andra språk?

Dorota Lubinska

Stockholm University, Department of Swedish language and multilingualism

Konnektorbruk i skriften nybörjarsvenska

I föreliggande föredrag presenteras en del av ett större projekt. Syftet med projektet är att öka kunskapen om utvecklingen av konnektorbruket i skriften inläraarsvenska. Konnektorbruket i inläraarsvenska har hittills undersökts i ett fåtal studier: Lind (1989), Strömqvist och Day (1989) och Viberg (1991).

I projektet analyseras 63 texter skrivna av vuxna inlärare med olika modersmål. Inläarna har deltagit i en nybörjarkurs i svenska vid en högskola i Sverige. Alla talar engelska, och de flesta har läst minst ett främmande språk till. Under kursen skriver de 3 berättande övningstexter om 150 ord var samt en examinationsuppgift. Examinationsuppgiften är också en berättande text om 150-250 ord och anknyter till övningstexterna. I kursen används ett läromedel (en kursbok och en övningsbok) som i viss utsträckning innehåller förlagor till texterna.

I föreliggande föredrag redovisas och diskuteras resultat från 10 inlärare varav 5 har tyska som modersmål, alltså ett språk som typologiskt ligger nära svenskan, och 5 har andra modersmål som är typologiskt avlägsna. Utvecklingen av konnektorbruket analyseras huvudsakligen utifrån ett utvecklingsperspektiv. Dessutom diskuteras eventuella tvärspråkliga influenser samt huruvida inläarna verkar nyttja läromedlet som resurs för sitt eget konnektorbruk.

Referenser

- Lind, U. 1989. Skriva svenska. Om invandrarelevens uppsatsskrivning på mellanstadiet. Nordrapp 1. Rapporter från Institutionen för nordiska språk/svenska vid Göteborgs universitet.
- Strömquist, S. & Day, D. 1989. The development of discourse cohesion: an asymmetry between child L1 and adult L2 acquisition. Gothenburg Papers in Theoretical Linguistics 56.
- Viberg, Å. 1991. Utvärdering av skolförberedelsegrupper i Rinkeby. Rapport 4, en longitudinell djupstudie av språkutvecklingen. Spånga: Barnomsorgsbyrån, Rinkeby stadsdelsförvaltning.

Josefina Eliaso Magnusson

Centre for Research on Bilingualism

Språk och identiteter i diasporan

Föredraget syftar till att belysa sambandet mellan språk, samhälle och identitetskonstruktion bland unga vuxna med flerspråkig bakgrund i olika sociogeografiska kontexter. För att visa på sambandet mellan språk och samhälle på ett lokalt plan medverkar i studien individer som är uppvuxna i två sinsemellan olika sociokulturella miljöer med avseende bland annat på befolkningssammansättning, lokalitet och storlek. Genom studien, där fokus är unga vuxnas tillbakablick på utbildningstiden och övergångsåren från skola till högre utbildning och arbetsliv görs ett försök att belysa innebörden av dessa livsfaser för unga vuxnas utveckling och användning av en flerspråkig kompetens. Detta görs ur ett longitudinellt perspektiv eftersom några av deltagarna har medverkat i tidigare studier 2003 (Eliaso 2005).

Genom en etnografisk inriktad studie har ambitionen varit att ge en inblick i hur unga vuxnas erfarenheter i olika sammanhang som skolan, arbetet, umgängesgruppen och fritidsindustrin motiverar dem till att göra vissa språkliga investeringar. För att få en nyanserad bild av flerspråkiga ungas liv i övergången från skola till arbetsliv och högre utbildning har deltagande observationer och audioinspelningar använts som metod. Detta har dessutom kompletterats med spontana konversationer, öppna intervjuer och fältanteckningar av händelser, uttalanden och intryck som växt ur det etnografiska fältarbetet. Språket i de olika kontexterna blir individens verktyg att uttrycka identitet.

I mötet med deltagarna aktualiseras olika positioner och diskurser genom språket. Resultat kommer att presenteras som bland annat visar hur deltagarnas erfarenheter i de två olika sociokulturella miljöerna motiverar dem att göra vissa investeringar i svenska och andra språk samt hur tidigare erfarenheter från bland annat skolan påverkar, dels hur deltagarna positionerar sig på arbetsmarknaden och vid högre utbildning och dels vilka möjligheter och begränsningar de upplever sig ha i dessa kontexter.

Ann-Kristin Molde

Universitetet i Bergen

Andredialektsläring hos østlandsktalende innflytterbarn i Bergen

Individens eventuelle dialektlæring i møte med andre dialekter har både i Norge og internasjonalt primært blitt studert innenfor disiplinen sosiolingvistik, ikke andrespråksforskning. I Norge har Brit Mæhlum vært spesielt viktig her, med doktoravhandlingen *Dialektal sosialisering* fra 1992, som har blitt fulgt opp av en rekke undersøkelser. Samtidig er det ingen selvfølge at dialektlæring bør studeres med mer vekt på språklig akkomodasjon enn språklæring. Jeff Siegel (2010) presenterer heller forskning på læring av nye dialekter – andredialektslæring – i et andrespråksperspektiv.

I innlegget presenterer jeg relevante deler av doktorgradsprosjektet mitt om dialektlæring i Bergen i et andrespråksperspektiv. En spørreundersøkelse som inngikk i prosjektet, tyder på at en større andel

østlandsktalende innflytterbarn i Bergen holder på dialekten enn andre innflytterbarn. Samtidig viser intervju med sju av dem som unge voksne at også de som tilsynelatende har holdt på østlandsken, reelt har nærmet seg bergensk. I innlegget presenterer jeg hovedtrekk ved hvordan dialektlæringen til disse informantene ser ut til å ha vært, og hvor stor betydning faktorer som innflyttingsalder, motivasjon og vanskelighetsgraden til bergensk kan ha hatt for dialektlæringen.

Generelt er det både likheter og forskjeller mellom læring av et nytt språk og læring av en ny dialekt. Det trengs ikke mye endring for å lære syntaksen i en annen norsk dialekt, men leksikalsk, morfologisk og fonologisk er det langt flere forskjeller mellom norske dialekter, på tross av at de er innbyrdes forståelige. Undersøkelsen mine om de utflyttede østlandsbarnas dialektlæring kan særlig kaste lys over utfordringer knyttet til å tilegne seg et nytt fonologisk system, uansett om det er snakk om læring av et nytt språk eller læring av en ny dialekt.

Referanser:

Mæhlum, Brit 1992: Dialektal sosialisering. En studie av barn og ungdoms språklige strategier i Longyearbyen på Svalbard. Oslo: Novus forlag.

Siegel, Jeff 2010: Second dialect acquisition. Cambridge: Cambridge University Press

Sara Nittve

Åbo akademi

Artikelløshet som stildrag

Flerspråkighet i skönlitteratur är av växande intresse för lingvister i de nordiska länderna. Vid sidan av de lexikala aspekterna finns också de grammatiska, där konstruktionen av inlärarespråk och invandrarvarietet tycks utmärka sig stilistiskt. Forskningen på området är inte omfattande men Källström (2006, 2011) har skrivit om syntaxen i romaner och Prentice (2010) har undersökt idiom i samma genre. De gör jämförelser med språkanvändningen i flerspråkiga storstadsområden och visar på likheter och skillnader med användningen i skönlitteratur.

En stilistisk intressant aspekt av inlärarespråket och invandrarvarieteteten är användningen eller avsaknaden av artiklar i svenskan. Tidigare forskning (Ekerot, 2011) pekar på de svårigheter artikelbruket innebär för L2-inlärares. Atypisk användning av artiklar är med andra ord ett starkt indicium för L2 och framträder därmed som sådant i exempelvis parodier och sångtexter. Valet mellan substantiv med eller utan artikel är speciellt svårt i svenskan. I min presentation undersöker jag användningen av artikelløshet i den svenska romanen *Väldigt sällan fin* (Said, 2012). Där blir användningen av artikelløsheten stilistisk relevant just på grund av att den förekommer i samband med kvasi-direkt tal (Bachtin, 1981). I analysen beaktas verkets hela kontext såväl som det sammanhang där verket ingår.

Bachtin, Mikhail Mikhailovich, 1981: *The dialogic imagination: four essays*. Austin: Univ. of Texas P.

Ekerot, Lars-Johan, 2011, (1995): *Ordföljd, tempus, bestämdhet*. Malmö: Geerups Utbildning AB

Källström, Roger, 2006, "Flygande blattesvenska" – recensenter om språket i *Ett öga rött*. *Svenskans beskrivning* 28. s. 125-135

Källström, Roger, 2011, *Multiethnic youth language in reviews of the novel Ett öga rött*: Källström, R., Lindberg, I. *Young urban Swedish: Variation and change in multilingual settings*. Gothenburg: Department of Swedish Language.

Prentice, Julia, 2010: *På rak sak: om ordförbindelser och konventionaliserade uttryck bland unga språkbrukare i flerspråkiga miljöer*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet.

Said, Sami, 2012: *Väldigt sällan fin*. Stockholm: Natur och Kultur.

Lexikal processning i ett andraspråk: mognadsbegränsningar eller tvåspråkighetseffekter?

En vanlig observation hos andraspråkstalare är att de uppvisar längre reaktionstider och flera fel än L1-talare i olika lexikala test. Dessa skillnader har bland annat förklarats som en effekt av bristande automatisering i ett andraspråk (L2), i jämförelse med förstaspråket (L1), eller som en effekt av interferens mellan den tvåspråkige individens språk. Skillnaden har också förklarats utifrån teorier om kritiska perioder och mognadsbegränsningar vid andraspråksinläring, även om studier av lexikon har varit mycket sällsynta inom detta område.

Föreliggande studie undersöker lexikal processning i L2 utifrån teorier om automatisering, tvåspråkighetseffekter och mognadsbegränsningar. Metoden bestod av ett Lexical Decision Task (LDT) på svenska, med uppgiften att så snabbt som möjligt bedöma om presenterade ord och pseudoord var riktiga ord eller inte. Deltagarna var personer som adopterats till Sverige mellan 3-8 års ålder, samt en kontrollgrupp med svenska som L1. Skälet till att studera adopterade är bland annat att kunna särskilja tvåspråkighetseffekter från ålderseffekter, eftersom adopterade, till skillnad från tvåspråkiga L2-talare, har slutat använda L1 och därför kan anses vara enspråkiga talare i sitt L2.

Resultaten visade på skillnader både i reaktionstider och i antal korrekta svar mellan de två grupperna, i synnerhet vad gällde bedömningen av pseudoord. Den adopterade gruppen uppvisade också skillnader i antalet korrekta svar beroende på ankomstålder. Dessa resultat tas som stöd för teorin om mognadsbegränsningar på lexikal utveckling, med olika brytpunkter för lexikal kunskap respektive lexikal processning. Tänkbara orsaker diskuteras samt vilka implikationer detta kan få för befintliga modeller av tvåspråkiga lexikon och för studiet av L2-talares lexikala utveckling i allmänhet.

Språkpolicyer i ett flerspråkigt klassrum i Österbotten

De svenskspråkiga skolorna i Finland är i hög grad flerspråkiga (svenska, finska eller andra modersmål) och alltfler elever kommer från tvåspråkiga hem (Slotte-Lüttge och Forsman 2013). Dessutom har en del elever en dialekt som avviker mycket starkt från standardspråket som sitt egentliga modersmål (se t.ex. Harling-Kranck 1998). Kommer eleverna från ett tvåspråkigt hem är det därmed finska och dialekt som är modersmålen medan standardsvenska är skolspråket.

I detta föredrag diskuteras några resultat från mitt pågående avhandlingsprojekt om språkpolicyer i ett flerspråkigt klassrum i Kronoby. Kronoby är en svenskdominerad tvåspråkig kommun i Österbotten. I klassrummet ifråga förekommer åtminstone tre språk eller språkvarieteter: en stark finlandssvensk dialekt, standardsvenska och finska. Syftet med avhandlingsprojektet är att få en djupare förståelse av språkpolicyerna i klassrummet. Jag utgår ifrån Spolskys (2004) synsätt på språkpolicy, där denna innefattar språkbruket i klassrummet (språkekologi), elevers och lärares uppfattningar om språk (språkideologier) samt explicit språkplanering. Förutom att undersöka hur klassrumsinteraktionen fungerar i praktiken, vill jag också få en inblick i hurdana attityder, tankar och uppfattningar lärarna och eleverna har om sina språkresurser.

I föredraget presenteras en analys av en interaktion mellan fyra elever och deras lärare på en syslöjdslektion. Materialet härstammar från ett större etnografiskt material som samlades in under en veckas tid i årskurs 3 år

2014. Analysen visar att även om skolspråket borde vara standardsvenska används alla tre språkresurser av olika skäl i olika kontexter. En viss språkplanering och språkstrategi för att upprätthålla policyn om svenska normen förekommer från lärarens sida och även vissa elever tar del av upprätthållandet av strategierna. Resultaten tyder på att strategierna uppfattas olika av olika personer. Analysen visar att uppfattningarna beror på olika språkideologier i klassrummet, men också på skolans och kommunens språkstrategier.

Eeva-Liisa Nyqvist

Helsingfors universitet

SPRÅKBAD OCH TRADITIONELL SVENSKUNDERVISNING – SUBSTANTIV, VERB, ORDFÖLJD I SKRIVEN SVENSKA

Språkbad är en undervisningsmetod med utmärkta inlärningsresultat. Inläringen börjar tidigt och sker implicit, genom riklig input av läraren som enbart talar språkbadsspråket och genom meningsfull interaktion med läraren och andra elever. Språkbadseleverna når inte infödd nivå, men inlärningsresultaten är bättre än i traditionell undervisning, i synnerhet när det gäller de praktiska kunskaperna. I kanadensiska undersökningar har det dock konstaterats att språkbadseleverna har problem med grammatiken, och enligt finländska språkbadslärare förekommer likadana problem också i Finland. Därför har metoden också ibland utsatts för hård kritik. Med andra ord tycks klassrumskommunikationen, d.v.s. förhandling om betydelse, inte ensam räcka till att utveckla det bakomliggande grammatiska systemet, som är synnerligen viktigt för att kunna skriva. För att kunna utveckla undervisningen behövs det dock information om vad som är svårt för språkbadselever.

Språkbad har undersökts mycket i Finland, men utvecklingen av den grammatiska kompetensen har hittills fått mindre uppmärksamhet. Syftet med mitt post-doc-projekt är framför allt att undersöka hur språkbadseleverna i årskurserna 6 och 9 använder och behärskar några av den svenska grammatikens centrala beståndsdelar, d.v.s. nominalfraserna, verbböjningen och ordföljden. Enligt svenska undersökningar bereder dessa kategorier problem för t.o.m. avancerade svenskinlärare, varför det är sannolikt att även språkbadselever har svårigheter med dem. Ett annat syfte är att jämföra språkbadselever å ena sidan med jämgamla finlandssvenska elever för att se hur deras språkbruk avviker från varandra och å andra sidan med 16-åriga första årets gymnasister som fått traditionell svenskundervisning fr.o.m. 11 års ålder. Det sistnämnda visar om några av de undersökta kategorierna gynnas av språkbadsmetoden.

I mitt föredrag presenterar jag utgångspunkterna för projektet, d.v.s. materialet, metoder, teoretisk referensram och tidigare forskning samt belyser materialet med autentiska exempel.

Lotta Olvegård

University of Gothenburg

Andraspråkläsares möten med lärobokstexter i historia för gymnasieskolan

I min föreläsning presenterar jag några av resultaten i min avhandling "Herravälde. Är det bara killar eller? Andraspråkläsare möter lärobokstexter i historia för gymnasieskolan". Fokus i föreläsningen ligger dels på frågan om hur språkliga strukturer och lexikogrammatiska drag i lärobokstexter i historia påverkar andraspråkläsares meningsskapande, dels på de olika ledtrådar som läsarna använder när de tolkar innehållet i texterna. I föreläsningen kommer jag också att diskutera didaktiska implikationer av resultaten, framför allt hur man som lärare kan stötta elevers textrörlighet och kritiska tolkning av innehåll och språk i texter.

Genom funktionella textanalyser har jag i avhandlingens första delstudie undersökt strukturella och språkliga drag i lärobokstexter i historia med fokus på genrer och lexikogrammatiska representationer av historiska

aktörer. Resultaten från dessa analyser ligger till grund för avhandlingens andra delstudie, i vilken jag genom enskilda samtal med första- och andraspråkselever undersöker läsares möten med några av lärobokstexterna i termer av textrörlighet. Den teoretiska utgångspunkten i min avhandling är systemisk-funktionell språkteori (Halliday 2004) samt begreppet textrörlighet och den sociokulturellt förankrade teoretiska och analytiska modell som utarbetats för att undersöka hur läsare närmar sig och förhåller sig till text i olika läsaktiviteter (Liberg et al. 2010).

Resultaten i min avhandling visar att samtliga lärobokstexter i min studie innehåller en rad språkliga utmaningar för framför allt andraspråkläsarna, och att dessa språkliga utmaningar kan kopplas till det ämnesspecifika språkbruket i lärobokstexter i historia. Till exempel döljs handlingar och historiska aktörer i olika språkliga strukturer. Samtalsstudien visar att andraspråkläsarna i mötet med texterna använder en rad olika resurser, såväl textuella som kontextuella, för att ta sig in i texterna och för att tolka innehållet. Genom dessa olika resurser finner läsarna ledtrådar, vilka ibland bidrar till relevanta tolkningar av texterna, men vilka också kan leda till icke-relevanta tolkningar av innehållet om inte läsarna stötts i sin läsning.

Kirsten Palm and Ruth Seierstad Stokke

Høgskolen i Oslo og Akershus

Flerspråklige elever samtaler om bildebøker

I presentasjonen vil vi legge fram resultater fra samtaler om bildebøker i flerspråklige klasserom på barnetrinnet. Observasjonene er en del av et prosjekt der vi ser på ulike former for lærerstyrte samtaler, både litterære samtaler og samtaler om faglige temaer. Den teoretiske forankringen i prosjektet er på den ene siden sosiokulturelle teorier om samtalens betydning i et andrespråksperspektiv (Gibbons 2009), og på den andre siden teori om mentalisering/Theory of Mind og nyere kognitiv litteraturteori (jf. Nicolajeva 2014; Stokke 2014).

Presentasjonen er basert på observasjoner av barn i ulike flerspråklige klasser som samtalte om en bildebok. Det ble gjennomført en pilotstudie høsten 2014, og våren 2015 vil vi observere i to nye grupper. Vi vil intervjuer noen av barna i etterkant av litteratursamtalen og samle inn skriftlig materiale fra barnas arbeid. Elevutsagnene i samtalene analyseres i lys av teori om eksplisitt mentalisering, og hvorvidt de kan karakteriseres som utforskende og språkutviklende samtaler (Mercer og Dawes 2008).

Bildeboka som brukes i elevgruppene kan sies å ha et kognitivt krevende innhold og tematiserer også følelser (De Lèstrade og Docampo 2012: Ordfabrikken). Vi vil undersøke om et slikt litteraturmøte kan skape et engasjement som fører til at andrespråksleserne deltar i samtalene. I pilotstudien så vi at den aktuelle barneboka skapte et stort engasjement knyttet til både handlingen og de følelsene elevene tilla hovedpersonen og at mange ønsket å ytre seg om dette.

Gibbons, P. (2009). *English Learners Academic Literacy and Thinking. Learning in the challenging zone*. Portsmouth: Heinemann

Mercer, N. og L. Dawes (2008). *The Value of Exploratory Talk*. I Mercer, N. & S. Hodgkinson (eds): *Exploring Talk in School* (s. 55-90) Los Angeles, London: Sage Publications Ltd.

Nicolajeva, M. (2014). *Reading for learning. Cognitive approaches to children's literature*. Amsterdam: John Benjamins.

Stokke, R. S. (2014). "Men han har to forskjellige farger på øynene." Om barns møte med litteratur i skolen sett i lys av teori om mentalisering og Theory of Mind. *Norsklæraren*, 2014 nr. 4, LNU.

Nina Pilke

Vasa universitetet

"I will show that I can learn fast." Spåkundervisning och språkinläring inom utbildningsprogrammet Nursing

Detta föredrag sätter fokus på språkkompetens hos sjukskötarstuderande med utländsk bakgrund i den finländska utbildningskontexten. Tematiken är samhällsaktuell både med tanke på globaliseringen inom hälso- och sjukvården och de framtida rekryteringsbehoven inom branschen. Arbetsbaserad inflyttning har ansetts vara ett sätt att få ny arbetskraft och andelen arbetstagare med utländsk bakgrund har ökat inom hälso- och sjukvården i Finland ända sedan början av 2000-talet. Vid sidan av inhemska linjer har sjukskötare med utländsk bakgrund utbildats också inom ramen för engelskspråkiga utbildningsprogram från och med 1993 och under 20 år har Nursing-program startats vid elva yrkeshögskolor.

Yrkespecifik språkkompetens diskuteras i detta föredrag i ljuset av agentskap och erfarenhetsexpertis i en mångkulturell referensram genom att reda ut hur de mål och metoder som kännetecknar undervisning och inläring inom yrkesinriktad utbildning motsvarar de krav som ställs på språkkompetens i arbetslivet. Syftet är att 1) reda ut vilka slags möjligheter och utmaningar som anknyter sig till studerandenas språkkompetens (finska och svenska) med tanke på delaktighet i både studie- och arbetsgemenskapen och 2) på basis av detta diskutera nuvarande och nya verksamhets sätt. Resultaten förväntas ge svar på hur man kan möta de utmaningar som för tillfället finns i fråga om studerande med utländsk bakgrund.

Materialet har samlats in under våren 2014 och 2015 i Vasa. I delmaterialen kommer tre olika aktörers synpunkter fram. För det första har fyra studeranden svarat på en elektronisk enkät och två studeranden producerat muntliga och skriftliga praktikdagböcker. För det andra har Nursing-programmets programansvarig och tre lärare intervjuats. För det tredje har sammanlagt fem experter som representerar två olika praktikplatser intervjuats. I analysen av handlingarna språkundervisning och språkinläring tillämpas terminologisk begreppsanalys som förankras i delaktighetsformerna språklig tillgänglighet, språklig aktivitet och engagemang samt kulturcentrerad interaktion.

Jenny Rosen, Åsa Wedin and Boglarka Straszer

Dalarna University

Working in English: Academic Literacy and Translanguaging among Swedish Scholars

I en allt mer global och digitaliserad värld, ställs stora krav på forskare att genom konferenser, publicering och samarbeten delta på en internationell forskningsarena. Arbets språket i dessa sammanhang är ofta engelska och goda färdigheter i engelska både i tal och i skrift nödvändiga för deltagande. Syftet med studien som presenteras är att undersöka hur ett antal forskare aktiva i Sverige med annat modersmål än engelska använder sina språkliga resurser i skrivandet av en artikel på engelska för en internationell vetenskaplig tidskrift. Med utgångspunkt i begreppet translanguaging (ex. Blackledge & Creese 2010; Canagarajah 2011; Garcia & Wei 2014), genom vilket individers flerspråkiga resurser och metalingvistiska förmåga att växla och förhålla sig till dessa uppmärksammas, belyser studien de kunskaper, färdigheter och strategier som de utvalda forskarna använder i sitt vetenskapliga skrivande. Projektet har en etnografisk ansats där aktiva forskare följts under skrivprocessen genom intervjuer och textinsamling. Forskarna har intervjuats i tre skeenden i skrivprocessen där deras texter samlats in under skrivprocessen och diskuterats. I resultatet som presenteras visas hur forskare använder sina flerspråkiga resurser i sitt vetenskapliga skrivande samt förhåller sig till och använder sig av sina språk på en internationell forskningsarena.

Referenser

Blackledge, A & Creese, A (2010) Translanguaging in the Bilingual Classroom: A Pedagogy for Learning and Teaching? *The Modern Language Journal*. Vol. 94, Issue 1, s. 103–115

Canagarajah, A. Suresh (2011) Translanguaging in the classroom: Emerging issues for research and pedagogy. *Applied Linguistics Review* 2011:2, s.1-28.

Garcia, Ofelia & Wei, Li (2014) *Translanguaging : language, bilingualism and education*. Basingstoke, UK : Palgrave Macmillan

Katharina Ruuska

University of Jyväskylä

Multicompetency vs. native speaker orientation: the case of highly proficient L2 users of Finnish

The taken-for-granted status of the native speaker as a central reference point in SLA research has been criticised by many scholars over the last two decades (e.g. Rampton 1990, Kramsch 1997). One alternative perspective trying to overcome this bias is the concept of multicompetency (Cook 1991, 1999). It suggests that L2 users should be studied and taught as multilingual speakers in their own right rather than being treated as perpetual learners or “deficient” native speakers.

At the same time, scholars have pointed out that the problematisation or rejection of the native speaker as an analytical category does not imply its irrelevance for the sociolinguistic practices of everyday life. The “effects” of the native speaker ideology (Doerr 2009) have to be studied empirically as part of real sociolinguistic settings. With regard to multicompetency, this raises the question whether (1) L2 users themselves identify as multicompetent speakers, and (2) whether they make their multicompetency visible to others in their practices.

Drawing on data from interviews with highly proficient L2 users of Finnish, my conference paper takes a look at how these speakers describe themselves and their linguistic and social practices with regard to multicompetency. The analysis shows that while multicompetency might be a useful theoretical approach to L2 use, its manifestation in real social settings is subject to various social and ideological constraints that can prevent it from becoming a visible part of L2 speakerness.

References:

Cook, V. (1991): *Second language learning and language teaching*. London: Edward Arnold.

Cook, V. (1999): Going beyond the native speaker in language teaching. *TESOL Quarterly* 33(2), 185-210.

Doerr, N. (2009): Investigating “native speaker effects”: Toward a new model of analyzing “native speaker” ideologies. In: Doerr, N. (ed.): *The native speaker concept: Ethnographic investigations of native speaker effects*. Berlin: Mouton de Gruyter, 15-47.

Kramsch, C. (1997): The privilege of the nonnative speaker. *PLMA* 112(3), 359- 369.

Rampton, B. (1990): Displacing the ‘native speaker’: expertise, affiliation and inheritance. *ELT Journal* 44(2), 97-102.

Marie Rydenvald

Göteborgs universitet

Vilka möjligheter ger fler undervisningsspråk? Ungdomar med svensk bakgrund i

Europaskolor

Presentationen ställer utifrån exemplet Europaskolorna frågan om hur svenska som undervisningsspråk vid sidan av ett världsspråk i internationella skolformer kan bidra till att skapa förutsättningar för en hållbar flerspråkighet. Presentationen baserar sig på en sociolingvistisk studie om den rapporterade språkanvändningen och språkattityderna bland ungdomar med en svensk bakgrund som deltar i undervisning i svenska utomlands. Studien är deskriptiv och har ett flerspråkigt diversitetsperspektiv.

Data har samlats in genom en enkät om språkanvändning, språkattityd och språkpreferens bland 136 ungdomar i åldrarna 15-19 år, som bor utomlands i sju europeiska länder. Samtliga har svenska som ett L1 och deltar i någon av fyra olika former av svenskundervisning. Beroende på undervisningsform har informanterna svenska antingen som undervisningsspråk eller som ett ämne inom eller utanför sin gymnasieutbildning. I den föreliggande delstudien deltar 49 informanter från Europaskolor, där svenska är ett undervisningsspråk.

Resultaten visar att informanternas flerspråkighet är dynamisk i det att de använder sina språk i olika domäner, av skilda orsaker och för olika syften, samt tillsammans med olika människor. I generella ordalag domineras hemdomänen av föräldrarnas L1, umgänget med vänner av en flerspråkighetspraktik och skoldomänen av undervisningsspråket. Undervisningsspråket tenderar också att bli ett dominerande språk i informanternas liv i stort.

Informanterna från Europaskolorna skiljer sig från informanterna i de övriga skolformerna genom att de inte har ett enda utan flera undervisningsspråk, däribland svenska och engelska men ibland även ett tredje språk. Resultaten visar på att majoriteten av dem använder både svenskan och engelskan i intima och offentliga domäner, och skattar sin behärskning av akademiska färdigheter högt i båda språken. Flera undervisningsspråk kan ge eleverna en möjlig tillgång till en bredare arena i vuxenlivet, både på ett privat och offentligt plan. Kanske bidrar det i förlängningen till en hållbar flerspråkighet i ett livsperspektiv?

Else Ryen and Bente Ailin Svendsen

Universitetet i Oslo

Ta tempen på språket!

I Norge arrangeres det hvert år en nasjonal forskningskampanje der skoleelever på alle klassetrinn inviteres til å delta. Kampanjen arrangeres av Norges forskningsråd og Nasjonalt senter for naturfag i opplæringen ved Universitetet i Bergen i samarbeid med et forskningsmiljø. Dette året var det MultiLing som fikk kampanjen, som fikk navnet Ta tempen på språket!

Ett av målene med kampanjen har vært å bidra til økt metaspråklig bevissthet om det språklige mangfoldet i norsk skole. I Norge har vi, til forskjell fra mange andre land, ikke hatt noen storskalaundersøkelser om språk og språkbruk. Undersøkelser har dessuten vist at elevers kompetanse i førstespråket svært ofte er oversett og dermed utgjør en ubenyttet ressurs i skolen (Kulbrandstad et al. 2008). I forskningskampanjen har elevene registrert egen og andre elevers bruk av språk og har kunnet sammenligne språk og språkbruk i egen klasse og på egen skole med hvordan og i hvilke situasjoner språk og dialekter brukes i andre deler av landet. Elevene har også rapportert bruk av språk i egen familie. (Dataene er registrert elektronisk på www.miljælære.no)

I dette innlegget presenterer vi resultater fra kampanjen og ser dem i sammenheng med translingval

tilnærming til språk og kommunikasjon (Canagarajah 2013), og vi argumenterer for nødvendigheten av å inkludere elevens førstespråk og deres translingvale praksis i klasserommet. (jf. Creese and Blackledge 2010; Cummins 2008; García and Li Wei 2014).

Litteratur:

Canagarajah, S. 2013. *Translingual Practice. Global Englishes and Cosmopolitan Relations*. London: Routledge.

Creese, A. and A. Blackledge 2010. Translanguaging in the bilingual classroom: a pedagogy for learning and teaching. *Modern Language Journal* 94.

Cummins, J. 2008. Teaching for transfer: Challenging the two solitudes assumption in bilingual education. In J. Cummins and N. H. Hornberger (eds.), *Encyclopedia of language and education: Vol. 5*. Boston: Springer.

García, O. and Li Wei 2014. *Translanguaging. Language, Bilingualism and Education*. Basingstoke: Palgrave.

Kulbrandstad, L.-A., E. Bakke, A. M. V. Danbolt and T. O. Engen 2008. *Skolekulturer for språklæring 5*. Hamar: Høgskolen i Hedmark.

Nina Schjetne

Universitetet i Bergen

Spor av språkbrudd - en studie av lese- og skriveferdigheter hos utenlandsadopterte barn i 5. klasse

I dette innlegget vil jeg presentere noen foreløpige resultater i Phd.-studien min *Spor av språkbrudd – en studie av lese- og skriveferdigheter hos utenlandsadopterte barn i 5. klasse*. Overordnet mål i studien er å undersøke hvorvidt adopterte barns språkbrudd og førstespråkstap, påvirker lese- og skriveferdigheter i det andre (første)språket som de blir eksponert for ved ankomst til Norge.

Adopsjonsutvalget består av 52 barn fra Kina, Etiopia, Colombia, Thailand, Brasil, Korea og India.

Ankomstalden varierer fra 5 måneder til 8 år (M = 29 mnd.). Kontrollutvalget består av 17 ikke-adopterte ettspråklige jevnaldrende med tilsvarende sosioøkonomisk bakgrunn som adoptivbarna. For å finne ut av om et skifte av lingvistiske omgivelser i tidlig barndom hos adoptivbarn fra utlandet, påvirker lese- og skriveferdighetene i 5. klasse, ønsker jeg å besvare følgende overordnede forskningsspørsmål: 1). Er det forskjell mellom utenlandsadopterte og ikke-adopterte barn i 5. klasse når man sammenlikner adoptivbarnas score på standardiserte språktester og en skriftlig narrativ med ikke-adopterte ettspråklige jevnaldrende? 2). Er det en korrelasjon mellom de utenlandsadopterte barnas ankomstalden og deres lese- og skriveferdigheter i det nye språket i 5. klasse når standardiserte språktester og en skriftlig narrativ er måleinstrumentene?

Jeg vil legge frem foreløpige resultater fra tre ulike standardiserte måleinstrumenter; 1) språktesten *Clinical Evaluation of Language Fundamentals - Fourth Edition*, 2) kartleggingsverktøyet *Children`s Communication Checklist - Second Edition* og 3) poengscore på Nasjonal prøve i lesing 5. trinn. De foreløpige resultatene vil bli diskutert i lys av de overordnede forskningsspørsmålene.

For å undersøke barnas skriveferdigheter, vil det bli utført lingvistiske analyser på skriftlige narrativer.

Elisiteringsverktøyet er billedboken *Frog, where are you?* (Mayer 1969). Det er også samlet inn et spørreskjema med bakgrunnsopplysninger (helse ved ankomst, opplysninger fra fødelandet, språkutvikling, sosioøkonomiske forhold osv.).

Aksentfrasen i spontan S2-norsk

Prosodisk kompetanse består blant annet i å kunne segmentere taleflommen i prosodiske konstituenten, som aksentfraser (AP) og intonasjonsfraser (IP) (Jun 2014). Prosodiske konstituenten samsvarer ikke alltid med syntaktiske; fonologiske føringer er avgjørende for prosodisk segmentasjon. Østnorske aksentfraser strekker seg fra en trykksterk stavelse til siste stavelse før neste trykksterke stavelse, og prosodiske grenser respekterer ikke alltid ordgrenser. Nomenfrasen "en LANG hisTORie" kan på østnorsk realiseres i disse to aksentfraser, hvis trykket ligger på de uthevede stavelserne: [en lang his]AP1 [torie]AP2. APer kan ha ulike intonasjonskurver, men høyregrensen til ytringsinterne APer realiseres med en høy grensetone (H%). I denne studien undersøker jeg hvorvidt S2-talere av norsk segmenterer taleflommen etter disse føringene i et korpus med spontan tale produsert av ti flerspråklige talere bosatt på Østlandet (lingala eller swahili er dominerende språk). Jeg har tatt utgangspunkt i at hvert leksikalske ord kan generere en AP, som ytringsinternt vil markeres ved en H% på den siste stavelsen av ordet, eller på en nærliggende stavelse ved ordets høyre side. For å bestemme hvor/om grensetonen er realisert, har jeg gjort automatiske målinger av grunnfrekvensen til alle stavelser som potensielt er en del av en AP (vha. Analor, Avanzi m.fl. 2008). Totalt 1000 ytringsinterne APer er analysert. Resultatene viser at talerne har tendens til å realisere høye toner på enstavelserord og på slutten av hvert flerstavelserord (f.eks. [en lang]AP1 [historie]AP2). Disse funnene kan tyde på at S2-talere i større grad segmenterer taleflommen i henhold til ordgrenser enn det målspråknormen tilsier.

Avanzi, M., Lacheret-Dujour, A., & Victorri, B. (2008). ANALOR : A tool for semi- automatic annotation of French prosodic structure. *Speech Prosody*: 119-122.

Jun, S.-A. (2014) *Prosodic Typology II: the Phonology of Intonation and Phrasing*. New York: Oxford University Press.

Sofia Tingsell, Carina Carlund, Alma Rauer and Mimmi Rombach

Göteborgs Universitet

Läroarbilden som resurs för nyanländas lärande i en NGO – ett SoTL-projekt

Det här föredraget rapporterar från ett projekt inom ramverket Scholarship for teaching and learning (SoTL) (McKinney 2004), i vilket undervisning och lärande inom den egna vetenskapliga disciplinen beforskas, varefter erfarenheterna tas till vara i universitetens egen undervisningspraktik.

Inom läroarbilden i svenska som andraspråk (SVA) har vi initierat ett samarbete mellan våra läroarstudenter och en Non-governmental Organisation (NGO). Uppdraget har gått ut på att studenterna ideellt får undervisa i SVA för grupper som inte nås av sådan undervisning genom samhällets vanliga försorg.

Bakgrunden till projektet är att vi som forskare i SVA dels ser ett ökande behov av undervisning för invandrade som av olika skäl inte platsar i ordinarie undervisning i SVA, dels att vi som universitetsläroare noterat att många av läroarstudenterna presterar bättre om läroarbilden kursinnehåll omsätts i praktik. Ordinarie praktiktillfällen är få och begränsar ibland studenterna till att auskultera, snarare än att delta aktivt i undervisningssituationer.

I föredraget rapporterar vi om de erfarenheter som såväl de undervisande studenterna och eleverna på NGO:n som de handledande universitetsläroarna/forskarna gjort under projektets gång och om hur universitetsstudier, forskning och praktik ömsesidigt och växelverkande kan berika varandra och därigenom skapa kompletta

miljöer med ett tydligt fokus på samhällsengagemang. Vi behandlar alltså detta undervisningsprojekt som ett forskningsobjekt inom SoTL.

De möjligheter och utmaningar som denna universitetspedagogiska modell kan vara upphov till diskuteras från didaktiska och etiska perspektiv. Här diskuteras också kortfattat möjligheten att göra de erfarenheter som studenterna får till formella meriter så att universitetet kan institutionalisera ett från många lärosäten ökande krav på universitetet som aktör på samhällsarenan.

Sofia Tingsell, Benjamin Lyngfelt, Joel Olofsson and Julia Prentice

Goteborgs Universitet

Mönsterigenkänning i svenska som L2 - att tillämpa konstruktikonresurser inom andraspråksinläring

Inom ramen för konstruktionsgrammatiken (CxG) antas L1-inläring bestå i inläringen av olika typer av språkliga mönster eller konstruktioner, dvs. form-betydelsepar, vilka barn lär sig genom input och med hjälp av olika kognitiva mekanismer (Goldberg 2006:12). Exempel på olika typer konstruktioner är i somras, i måndags (i Ntid, genitiv) och träna bort ölmagen, undervisa bort extrem högern (VERBA bort X). När det gäller L1-inläring framhåller Tomasello (2003) mönsterigenkänning (pattern-finding) som en central kognitiv mekanism. Enligt Wray (2008) har vuxna L2-inlärare en tendens att analysera input i större utsträckning än L1-inlärare och lagrar därmed mindre enheter i sitt mentala lexikon, vilket innebär att inläraren i större utsträckning behöver tillämpa grammatiska regler för att kombinera dessa enheter vid produktion. Detta teoretiska antagande ligger i linje med forskningsresultat som visar på L2-språksinlärares underanvändning av idiomatiska mönster i målspråket (Wray 2008:20, jfr Ekberg 2013).

I föredraget driver vi hypotesen att andraspråksinläring kan gynnas av att tillämpa mönsterigenkänning som en medveten strategi för inläring, med andra ord att identifiera konstruktioner som sedan kan utvidgas (jfr Tomasello 2003, Goldberg 2006). Som ett alternativ till traditionella undervisningsmetoder – där ord- och grammatikinläring ofta hålls strikt isär – utvecklar vi konstruktionsbaserade övningar för andraspråksundervisning som ska efterlikna den naturliga mönsterigenkänningen som antas för förstaspråksinläring (jfr Holme 2010, Wee 2007). Tanken är alltså att i större utsträckning utnyttja en kognitiv mekanism, som antas kunna fungera som ett komplement till både helfras- och regelbaserad inläring i andraspråksinläring (jfr Holme 2010, Bybee 2010). Det svenska konstruktikonet (SweCcn), en databas över svenska konstruktioner (Lyngfelt et al. 2012), används som deskriptiv resurs vid utveckling av det ovannämnda undervisningsmaterialet. Vi kommer i föredraget dels föra en diskussion om hur konstruktionsresurser kan tillämpas inom andraspråksundervisning, dels att presentera några konkreta exempel på övningar baserade på information i SweCcn.

Ingebjørg Tonne

Universitetet i Oslo

Hva skjer med validiteten til Normprosjektets vurderingskriterier for skiving på norsk når skriveren ikke har norsk som morsmål? En studie av S1- og S2-bruk av vurderingskriteriene i lærerens respons og i elevenes tekstutvikling

Nasjonale vurderingskriterier eller -normer for skiving er under utvikling i Norge (Normprosjektet, 2015).

Utviklingen av slike normer representerer viktige framskritt for vurdering av skiving, men kan også innebære

utfordringer. Prosjektet som presenteres i foredraget, utforsker et spesifikt validitetsspørsmål som melder seg når vurderingsnormene ikke bare blir brukt i skrivearbeidet til førstespråkselever, men også til andrespråkselever. Validitetsspørsmålet dreier seg om hvorvidt både læreren, førstespråkselevne og andrespråkselevne har samme forståelse av hva og hvordan skrivekompetanse (som) skal vurderes. Som basis for diskusjonen undersøkes syntaktiske sider ved tekster skrevet av første- og andrespråkselever på 3.-7. trinn, tekster som er samlet i Normprosjektet. I prosjektet studeres et utvalg på ca. 50 tekstpar – både førsteversjon og andreversjon – inkludert lærerens respons på førsteversjonen. I studien undersøkes kvalitativt hvorvidt og eventuelt hvordan andreversjonsteksten reflekterer de syntaktisk orienterte delene av lærerresponsen. I prosjektet sjekkes det om lærerens responsvalg og elevenes tekstutvikling skiller seg fra hverandre når det gjelder de to elevgruppene første- og andrespråkselever. Resultatene diskuteres i lys av validitetsspørsmålet.

Vurderingsområdene som ligger til grunn for lærernes respons, er Normprosjektets forventningsnormer. Relevante formuleringer knyttet til syntaks finner en blant annet innen vurderingsområdene «Språkbruk», «Rettskriving og formverk» og «Tegnsetting», med henvisninger til bruk av koplingsmarkører, variasjon i setningsoppbygging, utbygging av fraser, etc..

En viktig del av utviklingen av feltet skrivevurdering – som denne studien vil kunne bidra til – er å sikre valide normer for vurdering, også når skriveren er andrespråksskriver.

Referanse

Normprosjektet, 2015: «Developing national standards for the assessment of writing. A tool for teaching and learning», hentet ut januar 2015 fra <http://norm.skrivesenteret.no/om-normprosjektet/>

May Line Tverbakk

Universitetet i Nordland

På dypt vann, eller i nærmeste utviklingszone? Om sammenhengen mellom praksis og intensjoner for læring.

... Det er så mange spørsmål ... De [lærerne] spør: "Hva er det der?" og sånn der ...

Når de spør sånn: "Hvorfor ble han født, han Jesus?" og sånn, så leter jeg på hele boka. Jeg prøver å lete så fort, men jeg gjør det så fort at jeg finner ikke det. Så det er vanskelig. Så tenker jeg at kanskje er det det, eller det, eller det. Det er masse ting som passer i sammen ...

Uttalelsen tilhører en tospråklig informant i masteroppgaven: «...men nå er det inni hodet mitt!» (Tverbakk, 2009), og oppsummerer noen av de viktigste utfordringene ved manglende ordforråd, spesielt under lesing av norske tekster.

Funnene kan blant annet tyde på få holdepunkter i læringskonteksten. Casestudien, med problemstillingen: "Når lærer tospråklige elever nye ord og begreper", er basert på intervju av seks tospråklige mellomtrinns elever. Innlegget gir eksempler på noen av elevenes språklige utfordringer i klasserommet og drøfter dette opp mot teoretiske perspektiver på læring og kunnskapsutvikling i en fremtidig leseopplæring, slik det bl.a. forstås innenfor praktisk kunnskapsteori. Eks. Aristoteles, G.Ryle, S. Wackerhausen samt P. Alexander.

Nyanlända elevers litteracitetspraktik i skolan

Under 2000-talet har antalet nyanlända elever i den svenska skolan ökat vilket har medfört stora utmaningar för utbildningssystemet, inte minst hur den här gruppen elever ska kunna tillägna sig skriftspråket på sitt andraspråk. Mot bakgrund av detta undersöker och diskuterar den här artikeln nyanlända elevers litteracitetspraktiker. En fallstudie utformades i vilken två elever, sju och åtta år gamla, observerades under tio veckor i en undervisningskontext i vilken de utgjorde en minoritet. Data kompletterades med en intervju av den äldre eleven. I analysen har Luke och Freebodys resursmodell (1990) använts för att identifiera olika litteracitetspraktiker. Modellen framhåller fyra olika praktiker som samtliga är nödvändiga, men inte i sig själva tillräckliga för att utveckla en kompetent läsare: att avkoda text, att förstå texters semantiska innehåll, pragmatisk användning av texter samt ett kritiskt förhållningssätt till texter. Undersökningen beskriver elevernas svårigheter i förhållande till samtliga fyra praktiker, men pekar även ut möjliga resurser som kan användas för att stödja eleverna i relation till dessa svårigheter. Med utgångspunkt i resultaten diskuteras pedagogiska implikationer för undervisning av nyanlända elever i lägre årskurser.

Det första skolskrivandet i en flerspråkig context

I ett forskningsprojekt i ett flerspråkigt klassrum studeras undervisningspraktiken och texter som eleverna skriver under sina första skolår. Syftet med delstudien som ska presenteras, är att undersöka hur eleverna skriver och hur de talar om sina skoltexter, sitt skrivande och sina språk för att förstå vilka resurser som kan relateras till deras utveckling av skolspråk och litteracitet i bredare bemärkelse. Redan under förskoletiden har de använt både svenska och sina modermål som vardagsspråk och i skolan socialiserats de in i skolspråk. I undervisningspraktiken får eleverna idéer till sina texter genom gemensamma upplevelser, kunskap om textstrukturer och möjlighet att använda sina olika språk i skrivna texter. Elever som lär sig läsa och skriva på två språk samtidigt måste lära sig olika konventioner för språk och text, som exempelvis skrivriktning, skrivtecken, fonotax, stavning och syntax. De måste också lära sig att olika konventioner för språk är relaterade till olika kulturella och sociala sammanhang och situationer. Literacyutveckling är en investering i elevernas sociala identitet (Laursen 2013). För att utveckla bilitteracitet behöver eleverna det som Brandt (2001) kallar literacysponsorer, på sina olika språk. I klassen har man engagerat föräldrarna för att lyfta fram flerspråkigheten.

Det teoretiska ramverket bygger på dialogism (Bachtin 1986, Smidt 2009) samt teorier om litteracitetsutveckling (Ivanič 2012) och bilitteracitetsutveckling (Kenner 2004). Som övergripande metodteori används "the four resources model" (Freebody & Luke 2003).

Preliminära resultat pekar på att eleverna redan i sina första texter utvecklar ett skolspråk som också är relaterat till deras vardagsspråk. Vi kan konstatera att det hos några av eleverna förekommer en fonologisk transfer mellan modersmålet och svenska i texterna (Jarvis & Pavlenko 2008). Flera av eleverna uppvisar en metalingvistisk kompetens då de talar om sina texter. Vi vill lyfta fram några exempel på detta och hur eleverna utvecklar sitt skolspråk i ett par naturvetenskapliga texter.

L2 lytteforståelse på en dansk arbejdsplads

I was asked I think the first day I was in the office, do you mind if we speak Danish in our office... and I quickly found out it was one hundred percent Danish in that room all the time. So I was literally cut off work wise from anything that anyone was discussing, I found out later that a lot of it was trivial stuff you know how was your weekend, but imagine six months where you're not communicating with anyone that you're hearing all of this stuff and you're wondering well is it something I need to know about (Interview, John (USA))

I mit ph.d.-projekt om dansk som andetsprog for voksne undersøger jeg voksne L2 lærendes oplevelser med at forstå dansk på arbejdet. Alle er ansat i IBM Danmark, som har engelsk som koncernsprog, men også mange danske medarbejdere, og de ikke-dansktalende medarbejdere oplever derfor ofte, at dansk tales både til dem og rundt om dem.

Ved hjælp af følgende kvalitative metoder: interviews, observationer, selvoptagelser, think-aloud og memberchecking belyser jeg de fire lærendes lyttestrategier, lytteproblemer, lyttesituationer og lytteroller ud fra både sociale og kognitive teorier om andetsprogstilegnelse og lytteforståelse.

Lytteforståelse er primært blevet undersøgt i undervisningssammenhænge med fokus på kognitive processer og strategier, og den hidtidige forskning inkluderer derfor ikke de sociale kontekster, som de lærende lytter i. Det er en væsentlig pointe i projektet, at lytteforståelse foregår både kognitivt og socialt, og at de lærendes baggrunde og erfaringer spiller ind på deres dansklæring og hermed lytteforståelsen på samme måde som de sociale kontekster, de indgår i, gør.

I dette oplæg vil jeg lægge særlig vægt på, de forskellige typer af lyttesituationer informanterne indgår i på arbejdet og hvilke lytteroller, de henholdsvis indtager og tildeles. Jeg vil ud fra eksempler fra data diskutere, hvornår informanterne vælger at indtage aktivt deltagende lytteroller i samtaler på dansk, og hvornår deres kolleger tildeler dem mere eller mindre deltagende lytteroller.

Sammendrag dugnadsgrupper

Maaïke Hajer, Malmö högskola; **Anna Lyngfelt**, Göteborgs universitet og **Sofie Johansson Kokkinakis**, Göteborgs universitet

Development of scientific literacy: a multidisciplinary study of teachers, students and texts in multilingual secondary schools

The proposed research project aims at answering the following questions:

- a) How are literacy skills addressed and developed in science teachers' work with secondary students in multilingual classrooms?
- b) Which (multimodal) textual competences affect multilingual secondary students' work on science texts and assignments?
- c) How can the development of literacy be discerned in classroom practices?
- d) How can an explicit focus on science literacy development become an integrated part of science teachers' practice and thinking?

In order to attain the national goals, schooling of all students requires a pedagogy that includes literacy demands; specifically for migrant students there is a great urgency. Previous analyses from different disciplines have not yet been integrated in a comprehensive conceptualisation of scientific literacy within specific content areas. Neither were literacy characteristics from teaching resources (texts, other multimodal resources), teacher competences and student skills included in research designs. This empirical study aims at attaining better understanding of the interplay between teachers, students and science texts. The multidisciplinary approach of the project will offer a unique opportunity to develop new knowledge and perspectives for future research in this field; where different approaches meet, new perspectives and synergy will arise. The design can even inspire research on literacy practices in other content areas in multilingual settings. The intervention part of the research will have relevance for classroom practice and supporting materials for teachers, as insights into classroom interventions with a focus on improved literacy practices are documented in detail and experimental materials will be part of the project reports. In the end the project aims to contribute to improved quality of education and improved student results. The project is a collaboration between Malmö University and Gothenburg University, departments of linguistics and science education. All participants bring their relevant network within their universities, national and international. The project aims at building a sustainable network that could continue their cooperation for studying literacy within the European context and we are interested in your suggestions of including more scholars in our reference group during the 3-year period.

Referanser

- Deen, J., M. Hajer & T. Koole (eds) (2008). *Interaction in two multicultural mathematics classrooms. Processes of inclusion and exclusion*. Amsterdam, Aksant.
- Gibbons, P. (2009). *English learners, academic literacy and thinking: learning in the challenging zone*. Portsmouth NH: Heinemann
- Hajer, M. & Meestringa, T. (2014). *Språkutvecklande undervisning – en handbok*. Uppsala, Hallgren & Fallgren. Andra upplaga.
- Halliday, M. A. K. & Martin, J. R. (1993). *Writing Science: Literacy and Discursive Power*. Pittsburgh, University of Pittsburgh Press.
- Hägerfelth, G. (2004). *Språkpraktiker i naturkunskap i två mångkulturella gymnasieklassrum*. Doktorsavhandling. Malmö, Malmö högskola.

- Jakobson, B. & Axelsson, M. (2012). "Beating about the bush" on the how and why in elementary school science. *Education Inquiry*, 3, 495-511.
- Jakobsson, A. Mäkitalo, Å. & Säljö, R. (2009). Conceptions of Knowledge in Research on Students. Understanding of the Greenhouse Effect. *Science Education*, 93 (6), 978–995.
- Johansson Kokkinakis, S. & Magnusson, U. (2011). Computer based quantitative methods applied to first and second language student writing. *Young urban Swedish. Variation and change in multilingual settings*. University of Gothenburg. 105-124.
- Johansson Kokkinakis & Frändberg (2012). Högstadielära användning av naturvetenskapligt språkbruk i kemiämnet i TIMSS. I *Utbildning och demokrati*, TEMA: Storskaliga studier, vol. 22, nr 3, s. 53-68.
- Kouns, M. (2014) *Beskriv med ord. Fysiklärare utvecklar språkinriktad undervisning på gymnasiet*. Akademisk avhandling, Malmö Högskola.
- Kulbrandstad, L. Iversen (1998). *Lesing på et andrespråk En studie av fire invandrerungdommers lesing av laerebokstekter på norsk*. Acta Humaniora, 30. Oslo, Universitetsforlaget.
- Lemke, J. (1990). *Talking science: Language, learning, and values*. Norwood, N.J., Ablex.
- Lindberg & Johansson Kokkinakis (2007) (Red). *OrdiL. En korpusbaserad kartläggning av ordförrådet i läromedel för grundskolans senare år*. Göteborg, Göteborgs universitet, ISA.
- Linell, P. (2009). *Rethinking language, mind, and world dialogically: interactional and contextual theories of human sense-making*. Charlotte, NC: Information Age Publication.
- Lundqvist, E. R.Säljö & L.Östman (red.) (2013). *Scientific literacy. Teori och praktik*. Malmö, Gleerups.
- Lyngfelt, A. (2013). Om andraspråkslevers läsning av skönlitterära texter och textproduktion. *Literacy i læringskontekster*. S. 155-166. Oslo, Cappelen Damm Akademisk.
- McKenney, S. & Reeves, T. (2013). *Conducting educational design research: What, why & how*. London, Routledge.
- Mortimer, E., & Scott, P. (2003). *Meaning making in secondary science classrooms*. Maidenhead, Philadelphia, Open University Press
- Nygård Larsson, P. (2011). *Biologiämnets texter. Text, språk och lärande i en språkligt heterogen gymnasieklass*. Doktorsavhandling. Malmö, Malmö högskola.
- Olander, C. (2010). *Towards an interlanguage of biological evolution: Exploring students' talk and writings as an arena for sense-making*. Göteborg, Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Olander, C., & Holmqvist Olander, M. (2013). Professional development through the use of learning study: contributions to pedagogical content knowledge in biology. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 89, 205-212.
- Osborne, J. (2014). Teaching critical thinking? New directions in science education. *School Science Review*, 95(352), 53-62.
- Schleppegrell, M. (2004). *The language of schooling. A functional linguistics perspective*. London, Lawrence Erlbaum associates, publishers.
- van Eerde, D. & Hajer, M. (2009). The integration of mathematics and language learning in multiethnic schools. In Cesar & Kompulainen (red) *Social Interactions in multicultural settings*. Rotterdam, Sense 269-296.

Barnehagen som arena for andrespråksutvikling

Barnehagen er det første leddet i utdanningsløpet, og en stadig større andel minoritetsspråklige barn går i barnehagen (Statistisk sentralbyrå, 2014). Det er en betydelig politisk interesse for barnehagen som språklæringsarena, og arbeid med språk regnes som en av barnehagens viktigste oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2009). Barnehagen omtales gjerne som en uformell arena som preges av situasjonsbetinget språklæring der det foregår lite direkte instruksjon: "Along a scale of incidental, contextualized language learning versus learning through direct instruction, Norwegian preschool and elementary school teaching is close to the incidental end of the scale" (Aukrust, 2007, s. 21). Synet på barnehagen som læringsarena har imidlertid endret seg de siste årene. Mens en i tidligere styringsdokumenter (Barne- og familiedepartementet, 1995) la mest vekt på betydningen av uformelle lærings situasjoner som hverdagsaktiviteter og lek, har voksenstyrte, planlagte lærings situasjoner blitt stadig mer vektlagt i den senere tid (Kunnskapsdepartementet, 2011b). Stadig flere peker på betydningen av systematisk språkarbeid i barnehagen, og et tilbakevendende spørsmål er hvorvidt barn først og fremst lærer et situasjonsavhengig språk i barnehagen, og hvorvidt barnehagen skal «undervise» barnehagebarn i andrespråket eller ikke.

I denne dugnadsgruppa presenteres tre doktorgradsarbeid som på ulike måter tematiserer barnehagen som språklæringsarena. Marit Sundelin diskuterer barns bruk av rekontekstualisert språk på norsk, og problematiserer forskjellen på det å ha et godt dagligspråk og det å kunne bruke språket som redskap for tanken. Torild Marie Olsen vil i sin presentasjon se nærmere på språklæringspotensialet i uformelle samtaler mellom flerspråklige barn og ansatte i barnehagen. Samtalene foregår både inne og ute, og det er særlig koplingen mellom språk og kontekst som fokuseres. Gunhild T. Alstad presenterer sin studie av barnehagelæreres andrespråksdidaktiske praksiser (2013). Med utgangspunkt i Cummins' kvadrantmodell (2000) drøftes det hvordan uformelle språklærings situasjoner som lek og måltid kan gi særskilte muligheter for dekontekstualiserte og kognitivt krevende språklige aktiviteter. Avslutningsvis ønsker vi en diskusjon rundt vilkår for barns andrespråksutvikling i barnehagen.

Referanser

- Alstad, G. T. (2013). *Barnehagen som språklæringsarena: En kasusstudie av tre barnehagelæreres andrespråksdidaktiske praksiser [Kindergarten as second language learning environment. A case study of three preschool teachers' second language teaching practices]*. (PhD thesis). Det humanistiske fakultetet, Universitetet i Oslo, [Oslo].
- Aukrust, V. G. (2006). *Tidlig språkstimulering og livslang læring: En kunnskapsoversikt*. Oslo: Utdannings- og forskningsdepartementet.
- Barne- og familiedepartementet. (1995). *Rammeplan for barnehagen*. Oslo: Barne- og familiedepartementet.
- Cummins, J. (2000). *Language, power and pedagogy: Bilingual children in the crossfire*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Hyltenstam, K., Axelsson, M. & Lindberg, I. (2012). Flerspråklighet - en forskningsöversikt. I Vetenskapsrådet (Red.), *Vetenskapsrådets rapportserie*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Kunnskapsdepartementet. (2009). *Kvalitet i barnehagen*. (St.meld. nr. 41, 2008-2009). [Oslo]: Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet. (2011a). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver K. Norge* (Red.), Lokalisert på URL | doi:DOI
- Kunnskapsdepartementet. (2011b). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* (Rev. utg.). Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsdepartementet. (2013). *Barnehageloven og forskrifter: med forarbeid og kommentarer 2013*. Oslo: Pedlex norsk skoleinformasjon.

- Olsen, T. M. ([under arbeid]). *Språkstimulering i barnehagen. Interaksjon og språkbruk i samtaler mellom voksne og flerspråklige barn*. Fakultet for humaniora og pedagogikk, Universitetet i Agder, [Kristiansand].
- Rambøll. (2014). Evaluering av tilskuddsordningen "Tilskudd til tiltak for å bedre språkforståelsen blant minoritetsspråklige barn i førskolealder" (utdanningsdirektoratet, Trans.). I utdanningsdirektoratet (Red.), (s. 70). Rambøll management.
- Sandvik, M., Garmann, N. G. & Tkachenko, E. (2014). Synteserapport om skandinavisk forskning på barns språk og språkmiljø i barnehagen i tidsrommet 2006 - 2014. I A. Høgskolen i Oslo og (Red.). Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus.
- Statistisk sentralbyrå. (2014). *Barnehager, 2013, endelige tall*. Lokalisert, på <https://ssb.no/utdanning/statistikker/barnehager>
- Sundelin, M. L. ([under arbeid]). *Språket som redskap for tanken - en studie av flerspråklige barnehagebarns bruk av norsk*. Institutt for lærerutdanning og pedagogikk, UiT - Norges arktiske universitet, [Tromsø].
- Sæther, J.-P. (2010). *Barn i barnehage: foreldrebakgrunn og utvikling de seneste årene. Rapport 11/2010*. Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Line Møller Daugaard, VIA University College; **Joke Dewilde**, Høgskolen i Hedmark; **Aina Bigestans**, Stockholms Universitet; **Åsa Wedin**, Högskolan i Dalarna

Flersprogede lærere i skandinaviske skoler

Flersprogethed er en del af hverdagen i Skandinavien. Det gælder blandt andet i skolen, hvor mange elever i dag på forskellige måder og i forskelligt omfang er flersprogede. Det samme gælder deres lærere – om end der i både Danmark, Norge og Sverige er langt flere flersprogede elever end flersprogede lærere. Samtidig er omfanget af forskningsbaseret indsigt i flersprogede læreres praksis og virke stadig sparsom. Derfor har vi valgt i dette symposium at sætte fokus på flersprogede lærere i et tværskandinavisk perspektiv. Symposiet er baseret på erfaringer og indsigter fra tre nyligt afsluttede forskningsprojekter i Danmark, Norge og Sverige. Projekterne er alle kvalitative og etnografisk orienterede, og i alle tre projekter står flersprogede lærere centralt. I en svensk kontekst undersøger Bigestans flersprogede læreres første tid som nyansatte lærere gennem kvalitative interviews (Bigestans, 2015); i Norge foretager Dewilde en caseundersøgelse af to flersprogede læreres samarbejde med andre lærere gennem 'discursive shadowing' (Dewilde, 2013); og i en dansk kontekst sætter Daugaard fokus på samspillet mellem flersprogede lærere og elever i en lingvistisk etnografisk undersøgelse af modersmålsundervisning (Daugaard, under udarbejdelse). I symposiet bringes data fra de tre forskningsprojekter sammen for at belyse flersprogede læreres sproglige, pædagogiske og professionelle udfoldelsesrum i skandinaviske skoler. Med inspiration fra Conteh, Copland og Creese stiller vi spørgsmål som de følgende (jf. Conteh, Copland & Creese, 2014):

- Hvilken plads og rolle gives og tager flersprogede lærere i skandinaviske skoler?
- Hvordan forhandles flersprogede læreres sproglige og professionelle identiteter?
- Hvilke sprogpædagogiske spændinger, usikkerheder og muligheder kan identificeres?
- Målet med symposiet er med afsæt i de tre cases at kaste lys over det mulighedsrum, som flersprogede lærere navigerer i i skandinaviske skoler – en udforskning, som publikum inviteres til at deltage i.

Individuelle præsentationer i dagnadsgrupper:

Joke Dewilde, Høgskolen i Hedmark

Tospråklige lærere som norsklærere

Denne præsentation tar for seg arbeidet til Maryam, en lærer med ansvar for tospråklig fagopplæring for nyankomne elever, ved en norsk barneskolen. Når Maryam underviser drar hun bevisst veksler på elevenes samlede kommunikative repertoiret som omfatter arabisk, engelsk og norsk. På denne måten greier hun å skape 'trygge rom' (Pratt, 1991) for språklæring. Ikke alle lærerne på skolen er enige i Maryams fleksible tilnærming til språkopplæring, noe særlig læreren med ansvar for grunnleggende norsk for språklige minoriteter utfordrer henne på. Som høyt kvalifisert språklærer, utfordrer Maryam på sin side mytene om at innfødte er de best kvalifiserte språklærerne, og at språk bør undervises separat.

Aina Bigestans, Stockholms Universitet

Skolledares nyckelroll för flerspråkiga lärares positioneringsmöjligheter

Utifrån en teoriram som inrymmer identitetsskapande och positioneringar inom praktikgemenskaper (Wenger, 1998), nödvändiga affordansnätverk för att hantera utmaningar (Barab & Roth, 2006) och ansvarsfördelning och status inom ett verksamhetssystem (bl.a. Engeström, 1987) vill jag i min presentation peka på skolledarnas nyckelposition i de socialisationsprocesser som berör utländska lärares inträde i nya skolkontexter. Utgångspunkten är data från min avhandlingsstudie som baserats på de erfarenheter som utländska lärare gjort när de efter fullgjord kompletterande utbildning börjat arbeta som förskolelärare, klasslärare och ämneslärare.

Line Møller Dagaard, VIA University College

Modersmålslærere som opfindere

I denne præsentation sættes der fokus på flersprogede lærere i funktionen som modersmålslærere i en dansk folkeskole. Præsentationen går tæt på tre lærere, der underviser i modersmålsundervisning i henholdsvis arabisk, dari/pashto og somali. Sprog anskues med Makoni og Pennycook som opfindelser (2007), og i denne optik ses modersmålslærerne som opfindere, der aktivt og kreativt udvælger, hvad der gælder som sprog, og performativt kalder sprog til live i modersmålsundervisningen sammen med eleverne. Modersmålsundervisning bliver således et kreativt rum, hvor lærere og elever sammen kan både opfinde og 'uopfinde' sprog.

Referencer

- Barab, S. A., & Roth, W. M. (2006). Curriculum-based ecosystems: Supporting knowing from an ecological perspective. *Educational Researcher*, 35(5), 3–13.
- Bigestans, A. (2015). *Utmaningar och möjligheter för utländska lärare som återinträder i yrkeslivet i svensk skola*. (Doktorsavhandling), Stockholms universitet.
- Conteh, J., Copland, F., & Creese, A. (2014). Multilingual teachers' resources in three different contexts: Empowering learning. I J. Conteh & G. Meier (Red.), *The multilingual turn in languages education: opportunities and challenges* (s. 158–178). Bristol: Multilingual Matters.
- Dagaard, L.M. (under udarbejdelse). *Sproglig praksis i og omkring modersmålsundervisning. En lingvistisk etnografisk undersøgelse*. (Ph.d.-afhandling), Aarhus Universitet.
- Dewilde, J. (2013). *Ambulating teachers. A case study of bilingual teachers and teacher collaboration*. (Ph.d.-afhandling), University of Oslo.
- Engeström, Y. (1987). *Learning by expanding. An activity-theoretical approach to developmental research*. Helsingfors: Orienta-Konsultit Oy.
- Makoni, S., & Pennycook, A. (2007). *Disinventing and reconstituting languages*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Pratt, M. L. (1991). Arts of the contact zone. *Profession*, 91, 33–40.
- Wenger, E. (1998). *Communities of practice. Learning, meaning, and identity*. New York: Cambridge University Press.